

Bruselj, 17. oktober 2016
(OR. en)

13026/16

CFSP/PESC 796
PE 99
COPS 292

IZID POSVETOVANJA

Pošiljatelj:	generalni sekretariat Sveta
Prejemnik:	delegacije
Št. predh. dok.:	12898/16
Zadeva:	Poročilo o SZVP – naše prednostne naloge v letu 2016

Pošiljamo vam „Poročilo o SZVP – naše prednostne naloge v letu 2016“, potrjeno v Svetu
17. oktobra 2016.

Poročilo o SZVP – naše prednostne naloge v letu 2016

Uvod

Visoka predstavnica je Evropskemu svetu na zasedanju junija 2016 predstavila Globalno strategijo EU za zunanjo in varnostno politiko. Druga polovica leta 2016 je tako namenjena nadaljnjemu ukrepanju in izvajanju nalog s prednostnih področij, opredeljenih v Strategiji, in sicer razvoju odpornosti in integriranemu pristopu h konfliktom in krizam, varnosti in obrambi ter krepitvi vezi med notranjimi in zunanjimi politikami, s poudarkom na migracijah, pa tudi boju proti terorizmu. Delo v zvezi izvajanjem Strategije se odvija na podlagi izvedbenega časovnega načrta VP/PP in sklepov Sveta v oktobru 2016. Krepijo se tudi prizadevanja na področju komuniciranja in javne diplomacije, pa tudi tista, namenjena povečanju odpornosti javnosti na informacijske manipulacije tretjih oseb in na sporočila, nastrojena proti EU, doseganju državljanov EU kot tudi javnosti tretjih držav.

SZVP je v letu 2016 usmerjena predvsem v nadaljnje iskanje rešitev za akutne krize v sosedstvu EU – pri čemer ne pozablja na zaščito in varstvo človekovih pravic – ter v izgradnjo in krepitev miru in stabilnosti po svetu, tudi z misijami in operacijami v okviru SVOP. Na Vzhodu ruske kršitve mednarodnega prava in destabilizacija Ukrajine poleg dolgotrajnih konfliktov v širši črnomoški regiji drezata v osrčje evropske varnostne ureditve. Kar zadeva Jug, bo v prizadevanjih poudarek še naprej na tem, da se napravi konec sirskemu konfliktu. Sirska kriza ob tem, da pogloblja regionalno nestabilnost in negotovost, vpliva tudi na notranje razmere v EU – tako zato, ker pomeni veliko varnostno tveganje, kot tudi zaradi množičnih premikov ljudi, ki bežijo na varno.

EU bo osredotočena tudi na napredovanje pozitivnih premikov v državah, kot je Iran, v zvezi s katerim si bo še naprej prizadevala za izvajanje skupnega celovitega načrta ukrepanja in ponovni zagon dvostranskih odnosov. Med drugimi prednostmi nalogami je doseganje napredka pri delu EU v Libiji. Izhajajoč iz že zdaj dejavne vloge v Afriki bo še naprej krepila mir in odpornost, tudi z misijami in operacijami v okviru SVOP. Prav tako bo še naprej razvijala partnerstva v srednji in jugovzhodni Aziji in gojila odnose s ključno čezatlantsko partnerico. Bruseljska konferenca o Afganistanu oktobra 2016 je bila pomembna priložnost za spodbujanje miru, stabilnosti in varnosti. EU bo še naprej sodelovala z Združenimi narodi in poudarjala pomen na multilateralizmu temelječega mednarodnega sistema.

V duhu celostnega pristopa se v tem poročilu na ustreznih mestih omenjajo tudi politike in instrumenti izven okvira SZVP.

GEOGRAFSKI VIDIK

EVROPA IN SREDNJA AZIJA

Vzhodno sosodstvo/vzhodno partnerstvo

Prizadevanja za demokratično, stabilno in uspešno vzhodno sosodstvo bodo za EU še naprej prednostna naloga. Pri pristopu do držav vzhodnega partnerstva bo še naprej izhajala iz načel, dogovorjenih leta 2015 na vrhu v Rigi in določenih v pregledu evropske sosedske politike. Stremela bo k temu, da bi večstransko sodelovanje v okviru vzhodnega partnerstva ostalo vključujoče. Ministri vzhodnega partnerstva so na srečanju maja 2016 razpravljali o nujnosti nadaljevanja reform ter zagotavljanja stabilnosti v regiji, in sicer v okviru priprav na naslednji vrh, ki bo leta 2017.

EU bo v odnosih z Gruzijo, Republiko Moldavijo in Ukrajino še naprej poudarjala izvajanje posameznih pridružitvenih sporazumov, kar bo pomagalo usmerjati reformne procese v teh državah. Pridružitvena sporazuma z Gruzijo in Republiko Moldavijo sta začela veljati 1. julija 2016, pridružitveni sporazum z Ukrajino pa se uporablja začasno.

Liberalizacija vizumskega režima z Republiko Moldavijo, ki že velja, bo pomemben konkreten primer za prednosti povezovanja z EU. Komisija je v prvi polovici leta 2016 predložila zakonodajne predloge za odpravo vizumske obveznosti za državljane Gruzije in Ukrajine, ki imajo biometrične potne liste, potem ko se je prepričala, da je vsaka od njiju uspešno izpolnila vsa merila iz svojega akcijskega načrta za liberalizacijo vizumskega režima.

V odnosih z vzhodnimi partnerskimi državami, ki se ne potegujejo za pridružitveni sporazum – Armenijo, Azerbajdžanom in Belorusijo – bo EU pripravila privlačne in obojestransko koristne alternative, ki bodo temeljile na skupnih vrednotah in temeljnih načelih EU, za spodbujanje celovitega sodelovanja in trajnih reformnih procesov v vzhodnoevropskih partnerskih državah.

Gospodarsko stanje v **Ukrajini** se je ustalilo, v veliki meri zahvaljujoč mednarodni in evropski podpori. Čeprav je bila začeta impresivna vrsta reform, se bo treba stalno truditi za njihovo uresničevanje in obstojnost, zlasti kar zadeva pravno državo, boj proti korupciji in ustvarjanje okolja, naklonjenega tujim naložbam. EU se bo v okviru rednega političnega dialoga na visoki ravni in točnega izvajanja programov evropskega instrumenta sosedstva še naprej zavzemala za institucionalne spremembe, modernizacijo in stabilizacijo v Ukrajini. Sodelovanje na področju energije se bo nadaljevalo, tudi s pogajanjem o memorandumu o soglasju o strateškem energetske partnerstvu. Letni vrh EU-Ukrajina in zasedanje pridružitvenega sveta kasneje letos bosta zagotovila dodatno spodbudo za politično pridruževanje in gospodarsko povezovanje Ukrajine z EU.

EU bo še naprej podpirala diplomatska prizadevanja v t. i. normandijskem okviru in v okviru tristranske kontaktne skupine za dosledno implementacijo sporazumov iz Minska iz leta 2014 in 2015, prav tako pa bo zagotavljala finančno in materialno podporo za posebno opazovalno misijo OVSE v Ukrajini. EU bo ostala zavezana politiki nepriznavanja nezakonite priključitve Krima in Sevastopola, na katero se navezujejo tudi omejevalni ukrepi proti Rusiji. Še naprej bo odprta za vsakršne stike, usmerjene v konstruktivno reševanje trgovinskih zapletov (vključno s povračilnimi ukrepi Rusije proti Ukrajini) navkljub dejstvu, da so se decembra 2015 tristranski pogovori o izvajanju poglobljenega in celovitega sporazuma o prosti trgovini (DCFTA) EU-Ukrajina-Rusija končali neuspešno. Tristranski pogovori o plinu v kontekstu zimskega svežnja se nadaljujejo.

Politična nestabilnost v **Republiki Moldaviji** v letu 2015 je močno ovirala splošno napredovanje reformne agende. Leta 2016 se je Republika Moldavija kljub šibkosti ponovno stabilizirala, in sicer z januarskim imenovanjem nove vlade. EU bo v skladu s sklepi Sveta iz februarja 2016 še naprej pozorno spremljala razmere s poudarkom na prepotrebni ključnih reformah. Še vedno je pripravljena pomagati Republiki Moldaviji, tudi s tehnično pomočjo in podporo pri projektih, med drugim v obliki misij za medsebojne strokovne preglede in svetovalcev na visoki ravni. Ob tem je EU še naprej odločena podpirati ozemeljsko celovitost Republike Moldavije v okviru njenih mednarodno priznanih meja ter nadalje podpirati iskanje rešitve za Pridnestrje in prizadevanja OVSE v zvezi s tem.

V **Gruziji** so bile oktobra 2016 parlamentarne volitve. EU je pozdravila parlamentarne volitve v Gruziji, ki so večinoma potekale mirno in urejeno. Z izjemo nekaj nasilnih incidentov v bližini in znotraj volišč so volitve po predhodni oceni, ki jo je prispevala misija OVSE/ODIHR za opazovanje volitev, bile konkurenčne, dobro vodene in v skladu s temeljnimi svoboščinami. EU se že zdaj veseli sodelovanja z demokratično izvoljenim novim parlamentom in vlado, ko bo volilni proces zaključen, vse poslance, izvoljene v novi parlament, pa poziva, naj skupno delujejo v prid Gruziji. EU bo še naprej podpirala prizadevanja te države, da bi presegla posledice spora v gruzijskih pokrajinah Abhaziji in Južni Osetiji, ki se želita odcepiti, , tudi v okviru dejavnosti nadzorne misije EU in prek posebnega predstavnika EU (PPEU) za Južni Kavkaz in za krizo v Gruziji. Še naprej bo trdno zavezana svoji politiki podpore suverenosti in ozemeljski celovitosti Gruzije v okviru mednarodno priznanih meja.

Poudarek v odnosih EU z **Armenijo** so pogajanja o novem okvirnem sporazumu, ki bo dal nov zagon razvoju naših dvostranskih odnosov. Poleg tega bodo nove prednostne naloge partnerstva sporazumno dogovorjene in bodo nadomestile zastareli akcijski načrt v okviru ESP. Po lanskem ustavnem referendumu je pomembno, da Armenija uveljavi novi volilni zakon ter vsa priporočila OVSE in Sveta Evrope, in sicer dovolj zgodaj pred naslednjimi parlamentarnimi volitvami leta 2017. EU bo kot glavna donatorka prispevala h kritju večine finančnega bremena bližnjih parlamentarnih volitev.

Dialog EU z **Azerbajdžanom** bo usmerjen v začetek pogajanj o novem celovitem sporazumu. Čeprav je bil pri človekovih pravicah v tej državi dosežen določen napredek, je stanje še vedno zaskrbljujoče. Azerbajdžan ima ključno vlogo pri diverzifikaciji oskrbe EU z energijo. Z dokončanim južnim plinskim koridorjem bi se delež Azerbajdžana na energetske trgu EU lahko povečal, država pa bi z njim lahko postala odskočna deska za oskrbo s plinom z vzhodnih in južnih obal Kaspijskega morja.

EU bo še naprej podpirala mediacijska prizadevanja sopedredujočih skupini iz Minska pod okriljem OVSE za sporazumno rešitev konflikta v Gorskem Karabahu.

Svet se je februarja 2016 dogovoril, da odpravi večino omejevalnih ukrepov za **Belorusijo**, in s tem potrdil korake, ki jih je država storila v zadnjih dveh letih in so prispevali tudi k izboljšanju odnosov med EU in Belorusijo. Kljub temu EU ostaja zaskrbljena zaradi stanja na področju človekovih pravic, demokracije in pravne države. EU, ki obsoja uporabo smrtne kazni, Belorusijo odločno poziva, naj nemudoma uvede uradni moratorij na usmrtitve, ki bi bil prvi korak k odpravi smrtne kazni. Zdaj se ponuja priložnost, da se v odnosih med EU in Belorusijo oblikuje pozitivnejša agenda, med drugim bi lahko začeli pripravljati dogovor o skupnih partnerskih prednostnih nalogah. Povečanje pomoči EU bo usmerjeno v beloruska modernizacijska prizadevanja. Tudi v prihodnje bodo za odnose EU do Belorusije odločilni konkretni koraki Belorusije v prid spoštovanju splošnih temeljnih svoboščin, pravne države in človekovih pravic.

Rusija

Na odnose z EU bosta še naprej vplivali ruska nezakonita priključitev Krima in Sevastopola ter nadaljujoča se destabilizacija Ukrajine. Unija bo skladno z zaključki razprave v Svetu za zunanje zadeve marca 2016, v katerih je bilo določenih pet načel sodelovanja, in skladno s sklepi Evropskega sveta iz marca 2015, v katerih je bilo trajanje omejevalnih ukrepov proti Rusiji navezano na popolno izpolnitev sporazumov iz Minska, nadaljevala svoj dvotirni pristop, tj. neomajnost in hkratno diplomatsko udejstvovanje.

Čeprav dialog in sodelovanje med EU in Rusijo ostajata skromna, ker ukrajinski spor še vedno ni rešen, dodatno pa ju zapleta tudi rusko vojaško ravnanje v Siriji od leta 2015 dalje, bo EU pustila svoje komunikacijske kanale odprte ter se z Rusijo skušala selektivno sporazumevati glede vprašanj, ki so nedvomno v interesu EU, kot so Sirija, Libija, bližnjevzhodni mirovni proces, Afganistan, Iran in globalne teme. Programi regionalnega in čezmejnega sodelovanja so prav tako v teku.

EU bo na Rusijo še naprej apelirala, naj se drži mednarodnih obveznosti, kot so spoštovanje suverenosti in ozemeljske celovitosti drugih držav, zadeve v zvezi s pravno državo in dobrim upravljanjem ter STO. Glede na to, da se pritisk na civilno družbo, problematično stanje na področju človekovih pravic in omejevanje medijske svobode v Rusiji nadaljujejo, bo Unija pred ruskimi sogovorniki še naprej načenjala vprašanje človekovih pravic ter še močnejše podpirala rusko civilno družbo ter stike med našimi narodi. EU se je seznanila s problemi, na katere je opozorila OVSE/ODIHR v zvezi z omejevanjem temeljnih svoboščin in političnih pravic, trdo nadzorovanimi mediji, s civilno družbo v vse hujšem primežu ter pomanjkljivostmi pri registraciji kandidatov in pravnim okvirom, ki so negativno vplivali na volilno okolje pred volitvami v Državno dumo Ruske federacije. Pričakuje, da bodo ruske oblasti, izhajajoč iz priporočil ODIHR, storile vse, da bi te probleme odpravile. EU ne priznava nezakonite priključitve Krima in Sevastopola s strani Ruske federacije in zato tudi ne volitev na Krimskem polotoku. Prav tako pričakuje, da bodo vse države, ki lahko pomagajo pri preiskavi in pregonu odgovornih za tragedijo letala na letu MH17, to tudi storile, kot je bilo zahtevano v Resoluciji Varnostnega sveta ZN 2166.

Turčija

Evropska unija si v letih 2015 in 2016 prizadeva za utrjevanje in razvoj visoke ravni dialoga in odnosov s Turčijo kot državo kandidatko in ključno partnerico tudi izven konteksta migracij in begunske krize, kot kažejo okrepljeni stiki na visoki ravni med EU in Turčijo od jeseni 2015 in v smislu sklepov Evropskega sveta iz oktobra 2015. Čeprav je bil pri njih poudarek predvsem na reševanju begunske/migracijske krize, so 29. novembra 2015 privedli do srečanja na vrhu, na katerem je bil potrjen pomen tesnega sodelovanja EU in Turčije pri vprašanjih, ki so odločilnega pomena za obe.

EU je ostro obsodila poskus državnega udara v Turčiji 15. julija 2016. Temu je 21. julija sledila razglasitev izrednega stanja. V sklepih Sveta z dne 18. julija 2016 je EU ostro obsodila poskus državnega udara in hkrati ponovila, da v celoti podpira zakonite državne institucije, pozvala pa je tudi k doslednem spoštovanju turškega ustavnega reda, s poudarkom na pomenu prevlade pravne države. EU je posebej poudarjala potrebo po spoštovanju demokracije, človekovih pravic in temeljnih svoboščin ter pravice vsakogar do poštenega sojenja, ob popolnem upoštevanju Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, vključno s Protokolom št. 13 o odpravi smrtne kazni. V luči omenjenih dogodkov bo kar najpozorneje spremljala nadaljnjo usodo teh vprašanj, obenem pa ostala zavezana sodelovanju z demokratično, vključujočo in stabilno Turčijo pri premagovanju skupnih izzivov.

Vrh EU-Turčija novembra 2015 je bil iztočnica obnovljenemu sodelovanju s Turčijo (s svežo energijo napolnjena pristopna pogajanja, pospešitev liberalizacije vizumskega režima, povečanje financiranja v višini treh milijard EUR v okviru instrumenta za begunce v Turčiji ter sprožitev skupnega akcijskega načrta za upravljanje migracij in vprašanja beguncev). Strani sta se strinjali tudi, da je strukturiran in pogostejši dialog na visoki ravni bistvenega pomena za razvoj potenciala, ki ga imajo odnosi med EU in Turčijo: redna srečanja na vrhu dvakrat letno; redna srečanja, namenjena celovitemu političnemu dialogu na ravni ministrov/visoke predstavnice/komisarjev, poleg rednih pridružitvenih svetov; redne razprave in sodelovanje na področju zunanje in varnostne politike, vključno z bojem proti terorizmu, pa tudi dialogi na visoki ravni o ključnih tematskih vprašanjih, kot sta gospodarstvo in energija.

Temu vrhu je 25. januarja 2016 v Ankari sledil politični dialog med EU in Turčijo na visoki ravni. Ob tej priložnosti je bil dosežen dogovor o šestmesečnem skupnem delovnem načrtu. Poleg tega je bil politični dialog na visoki ravni tudi priložnost za celovito in koherentno razpravljanje o vseh ključnih točkah agend obeh strani, na kar bo mogoče opreti prihodnja srečanja na vrhu med EU in Turčijo. 28. januarja 2016 je v Carigradu potekal energetske dialog na visoki ravni. 25. in 26. aprila 2016 je v Ankari in Carigradu potekal gospodarski dialog na visoki ravni. EU in Turčija sta se začeli pripravljati za nadgradnjo in posodobitev carinske unije; trenutno Komisija zaključuje študijo o oceni učinka, da bi v četrtem četrtletju leta 2016 lahko predložila osnutek pogajalskih smernic.

Nepojemajoča katastrofičnost begunske in migracijske krize je predsednika Tuska primorala k sklicu izrednega srečanja voditeljev držav ali vlad s Turčijo. Po prvem srečanju 7. marca 2016 je bila 18. marca 2016 s Turčijo dogovorjena skupna izjava, izhajajoča iz akcijskega načrta EU-Turčija, v kateri sta se strani med drugim zavzeli za razbitje poslovnega modela tihotapcev ljudi in odpravo dejavnikov, ki so v spodbudo iskanju iregularnih poti v EU, v skladu s pravom EU in mednarodnim pravom. Po zadnjih ocenah o napredku pri uresničevanju skupne izjave¹ znatno zmanjšanje števila prehodov in smrtnih žrtev od začetka veljavnosti dokazuje učinkovitost njenih rezultatov, še posebej pa, da je poslovni model tihotapcev z ljudmi, ki izkoriščajo migrante in begunce, mogoče razbiti. Čeprav se v celoti gledano v Grčijo še naprej steka veliko manj ljudi kot pred sprejetjem te izjave, pa je treba te tokove vseeno pozorno spremljati. Zato je treba ves čas spremljati razmere in sprejemati preventivne ukrepe. Pri odzivanju na tveganja, ki bi se utegnila pojaviti, bo pomemben dejavnik okrepitev komuniciranja in izmenjave informacij med turškimi organi in njihovimi sogovorniki v EU. V EU so bili sprejeti ukrepi za zaščito izpostavljenih meja. Frontex na zaprosilo bolgarskih organov za dodatno podporo Frontex postopoma krepi svojo prisotnost na bolgarskih mejah s Turčijo (enako s Srbijo). Turčija bi se morala še naprej truditi za učinkovito in trajno uresničevanje skupne izjave. EU izreka pohvalo Turčiji za njeno širokosrčnost, s tem ko je sprejela več kot dva milijona sirskih begunccev in se posveča njihovim potrebam.

Instrument za begunce v Turčiji je nastal v odgovor na potrebo po znatnih dodatnih sredstvih za podporo sirskim beguncem v državi. Namenjen je zlasti za humanitarno pomoč, izobraževanje, upravljanje migracij, zdravje, komunalno infrastrukturo ter socialno-ekonomsko podporo. Je v celoti operativen in skupno tri milijarde EUR, predvidene za obdobje 2016–2017, so večinoma že dodeljene. Kar zadeva odpravo vizumske obveznosti za turške državljane, mora Turčija izpolniti še sedem od 72 meril iz časovnega načrta za liberalizacijo vizumskega režima. EU obžaluje turške tozadevne enostranske izjave, ki nimajo pravnega učinka, vendar poudarja, kako pomembno je dosledno in učinkovito izvajanje sporazuma o ponovnem sprejemu in časovnega načrta za liberalizacijo vizumskega režima v odnosu do vseh držav članic, vključno s sodelovanjem na področju PNZ in nediskriminatornim vstopom na turško ozemlje brez vizuma za državljane vseh držav članic EU.

¹ COM(2016) 634 final, 28. september 2016.

V Ankari je 9. septembra 2016 potekal politični dialog na visoki ravni, na katerem so bili obravnavani premiki na različnih področjih sodelovanja, vključno s ključnimi zunanjepolitičnimi premiki, bojem proti terorizmu, migracijami, energijo, in gospodarskimi odnosi. EU je ponovno poudarila, da podpira turško ljudstvo in demokratične institucije, obenem pa je dala jasno vedeti, da mora Turčija spoštovati pravno državo, varovati svobodo medijev in vsakemu posamezniku jamčiti pravico do poštenega sojenja in ustreznega pravnega postopka. Razpravljalo se je tudi o položaju Kurdov in kurdskem vprašanju. EU je izjavila, da je treba nehati z nasiljem in terorističnimi napadi ter položiti orožje, to pa mora spremljati politični proces.

EU se je decembra 2015 seznanila z namero Komisije, da v prvem trimesečju leta 2016 predstavi pripravljalne dokumente v zvezi z več poglavji, brez poseganja v stališča držav članic. Prav tako je izjavila, da Turčija lahko pospeši tek pristopnih pogajanj tako, da se še bolj približa izpolnitvi meril in zahtev iz pogajalskega okvira ter spoštuje svoje pogodbene obveznosti do EU. EU Turčijo še naprej poziva, naj v skladu s pogajalskim okvirom poskrbi za postopno uskladitev s skupno zunanjo in varnostno politiko EU.

Turčija se mora nedvoumno zavezati k dobrim sosedskim odnosom in mirnem reševanju sporov v skladu z Ustanovno listino Združenih narodov, po potrebi tudi tako, da za pomoč zaprosi Meddržavno sodišče. Pri tem Unija znova izraža resno zaskrbljenost in Turčijo poziva, naj se izogiba vsakršnim grožnjam ali ukrepom zoper državo članico ali povodom za trenja ali ukrepom, ki škodijo dobrososedskim odnosom in mirnemu reševanju sporov. Poleg tega EU ponovno izpostavlja vse suverene pravice držav članic EU, ki med drugim vključujejo pravico do sklepanja dvostranskih sporazumov ter raziskovanje in izkoriščanje njihovih naravnih virov v skladu s pravnim redom EU in mednarodnim pravom, vključno s Konvencijo ZN o pomorskem pravu, poudarja pa tudi, da je treba spoštovati suverenost držav članic nad njihovim teritorialnim morjem in zračnim prostorom. Turčijo je odločno pozvana k zadržanosti in spoštovanju suverenosti Cipra v njegovem teritorialnem morju ter njegovih suverenih pravic v njegovi izključni ekonomski coni.

Turčija – kljub vrsti pozivov – še vedno noče izpolniti zaveze, da bo v celoti in nediskriminatorno izvajala dodatni protokol k pridružitvenemu sporazumu v razmerju do vseh držav članic, kar bi lahko dalo znaten dodaten zagon pogajalskemu procesu; Če pri tem vprašanju ne bo napredka, bo EU ohranila ukrepe iz leta 2006, ki bodo imeli trajen vpliv na splošni napredek pri pogajanjih. Turčija mora normalizirati odnose z Republiko Ciper, vendar tu žal še vedno ni napredka. EU opozarja na svoje stališče glede pristopa držav članic EU k mednarodnim organizacijam.

EU glede na spodbudne premike v zadnjem letu od Turčije pričakuje, da bo dejavno podpirala pogajanja, ki naj bi pripeljala do pravične, celovite in izvedljive rešitve ciprskega vprašanja v okviru ZN, kot je bilo poudarjeno v pogajalskem okviru; pri tem je treba upoštevati ustrezne resolucije Varnostnega sveta ZN in načela, na katerih temelji Unija. Privrženost Turčije takšni celoviti rešitvi in njen dejanski prispevek k doseganju takšne rešitve ostajata ključnega pomena.

Zahodni Balkan

V letu 2016 je bila pozornost EU osredotočena na naslednje dejavnike politične stabilnosti in varnosti: nadaljnjo facilitacijo normalizacije odnosov med Kosovom* in Srbijo, zmanjševanje tveganj za stabilnost, izhajajočih iz politične polarizacije na Kosovu in v Nekdanji jugoslovanski republiki Makedoniji, spodbujanje funkcionalne državnosti in socialno-ekonomskega razvoja Bosne in Hercegovine, utrjevanje srbske usmerjenosti v EU ter nadaljnjo krepitev reform in pravne države v Albaniji in Črni gori. EU ostaja zavezana evropski perspektivi Zahodnega Balkana. V dialogu z zadevnimi državami Zahodnega Balkana bo še naprej poudarjala, da od njih pričakuje nadaljnjo poglobitev sodelovanja pri zunanje-političnih vprašanjih in postopno usklajevanje z zunanje-političnimi stališči EU, zlasti ko gre za pomembna vprašanja v skupnem interesu, na primer omejevalne ukrepe.

* To poimenovanje ne posega v stališča o statusu ter je v skladu z Resolucijo VSZN 1244 in mnenjem Meddržavnega sodišča o razglasitvi neodvisnosti Kosova.

Proces normalizacije med Beogradom in Prištino (dialog, ki ga facilitira EU) se mora v dobri veri nadaljevati tudi v letu 2016 in po njem, prav tako morata obe strani izpolniti vse dogovore, sprejete v okviru dialoga. Srečanja v okviru dialoga na visoki ravni med Beogradom in Prištino, ki jih je facilitirala VP/PP, naj bi se nadaljevala. Po volitvah v Srbiji in na Kosovu je proces dobil nov zagon. Nadaljnji napredek pri uresničevanju vseh dogovorov, sprejetih v okviru dialoga, je še naprej bistvenega pomena za uspešno uresničevanje njune evropske perspektive.

Na **Kosovu** opozicija sicer ni več tako enotna, vendar pa se bo nevarnost znatne polarizacije z možnimi ponovitvami občasnega opozicijskega nasilja v letu 2016 nadaljevala. Mandat misije Evropske unije za krepitev pravne države (EULEX) je bil podaljšan do junija 2018. SPS med EU in Kosovom je začel veljati 1. aprila 2016, prvi stabilizacijsko-pridružitveni svet pa bo še pred koncem leta.

Kosovo je opazno napredovalo pri izpolnjevanju zahtev iz načrta za vizumsko liberalizacijo, na podlagi katerega je Komisija maja 2016 predlagala, da se Kosovo uvrsti na seznam držav, katerih državljani ne potrebujejo vizuma za vstop na schengensko območje, pod pogojem, da bo Kosovo do dneva, ko bosta predlog sprejela Evropski parlament in Svet, ratificiralo sporazum o meji s Črno goro ter doseglo pozitivne rezultate v boju proti organiziranemu kriminalu in korupciji. EU opozarja, da bo treba izpolniti tudi obe preostali merili. Prav tako opozarja, da se bo za druge upravičence do vizumske liberalizacije morda uporabljala zaščitna klavzula, če ne bodo izpolnjeni ustrezni pogoji.

Potem ko sta bili decembra 2015 odprti prvi dve pogajalski poglavji s **Srbijo**, se bo v pristopnih pogajanjih treba posvetiti vprašanju pravne države. Zadevni poglavji (23 – Pravosodje in temeljne pravice ter 24 – Pravica, svoboda in varnost) sta bili odprti julija 2016, kar bi ji moralo biti v spodbudo, da se izkaže na teh področjih. EU poziva Srbijo, naj nadaljuje pozitivni trend ter okrepi zakonodajne reforme in njihovo učinkovito izvajanje na ključnih področjih reforme pravosodja, boja proti korupciji in organiziranemu kriminalu ter svobode izražanja in medijev. Posebno pozornost je treba nameniti doslednemu spoštovanju temeljnih pravic, tudi zaščiti najbolj ranljivih skupin, zlasti Romov, ter učinkovitemu izvajanju zakonodaje za zaščito manjšin, nediskriminatorni obravnavi narodnostnih manjšin po vsej Srbiji, tudi na področju izobraževanja, uporabe jezika manjšin, dostopa do medijev in bogoslužja v jezikih manjšin, pa tudi preprečevanju diskriminacije na podlagi spolne usmerjenosti ali spolne identitete.

Potem ko je na predčasnih parlamentarnih volitvah aprila 2016 predsednik vlade Vučić dobil jasno podporo za politiko povezovanja z EU, se mora nova vlada posvetiti ključnim reformam. Prav tako bo pomembno, da Srbija ohrani konstruktiven pristop do vseh sosednjih držav in še naprej tvorno sodeluje v pobudah za regionalno sodelovanje. EU bo Srbijo še naprej pozivala, naj v skladu s pogajalskim okvirom poskrbi za postopno usklajevanje s skupno zunanjo in varnostno politiko EU.

Svet je septembra 2016 zaprosil za mnenje Komisije o prošnji **Bosne in Hercegovine** za članstvo v EU. Kontinuirano in učinkovito uresničevanje reformne agende in pripadajočega akcijskega načrta, s poudarkom na socialno-ekonomski, pravnodržavni in javnoupравни reformi, je tu odločilnega pomena. EU bo posebej pozorna na izvršitev sodbe v zadevi Sejdić-Finci.

Protokol o spremembi SPS zaradi uskladitve z dejstvom, da je Hrvaška pristopila k EU, je bil parafiran julija 2016. Mehanizem usklajevanja evropskih zadev, oblikovan avgusta 2016, bo moral delovati učinkovito, da bosta stabilizacijsko-pridružitveni odbor in stabilizacijsko-pridružitveni svet na svojih zasedanjih lahko opravila svoje delo, tudi z vidika procesa priprave mnenja Komisije v zvezi s prošnjo za članstvo v EU. Septembra 2016 je bil podpisan nov aranžma MDS.

Novembra 2016 bo VSZN glasoval o podaljšanju mandata vojaške operacije Evropske unije v Bosni in Hercegovini (EUFOR/ALTHEA). Prav tako želi Bosna in Hercegovina napredovati tudi v prizadevanjih za članstvo v zvezi NATO.

Nekdanja jugoslovanska republika Makedonija ostaja nestabilna, pri čemer naj bi bile že dvakrat preložene predčasne volitve (po političnem dogovoru, sprejetem junija/julija 2015, ki ga je med četvero osrednjih političnih strank facilitirala EU, bi morale biti v začetku leta 2016) zdaj 11. decembra 2016. Vendar se bo morala vlada lotiti sistemskih pomanjkljivosti na področju pravne države, ki so se pokazale z razkritjem nezakonitega nadzorovanja javnih osebnosti. Če se s temi problemi ne bo spoprijela, se utegne politična nestabilnost in nezadovoljstvo med ljudmi še poglobiti. Proces proti kumanovskim osumljencem, obdolženim terorizma, se bo nadaljeval. EU pričakuje, da se bo država posvetila dobrososedskim odnosom z Grčijo in Bolgarijo, skladno s sklepi Sveta iz decembra 2015, in da bo v praksi uresničila ustrezno zavezo voditeljev glavnih političnih strank v okviru dogovora, sprejetega 2. junija. Še naprej bo pozorno spremljala razmere in ostala privržena procesu pristopanja Nekdanje jugoslovanske republike Makedonije k EU.

Črnogorska vlada in osrednje opozicijske stranke so se spomladi 2016 sporazumele o rešitvi za delitev oblasti s ciljem, da bi bilo oktobra 2016 mogoče izvesti verodostojne parlamentarne volitve. Potem ko sta bili junija odprti še dve poglavji, je za Črno goro bistvenega pomena, da vztrajno napreduje na področju pravne države, vključno s tem, da doseže trdne rezultate v boju proti korupciji in organiziranemu kriminalu, če želi odpreti in zapreti preostala pristopnopolgajalska poglavja. Natove članice so Protokol o pristopu Črne gore podpisale maja 2016, ratifikacija pa je v teku. Evroatlantsko povezovanje države bo pozitivno vplivalo na stabilnost v širši regiji.

Albanija je še naprej kontinuirano napredovala pri delu na področju petih prednostnih nalog (reformi javne uprave, sodstvu, boju proti korupciji, boju proti organiziranemu kriminalu, človekovim pravicam, vključno z varstvom manjšin in uveljavljanjem lastninskih pravic), določenim za začetek pristopnih pogajanj. Poskrbeti je treba, da se bodo izvajale kontinuirano, celovito in vključujoče. Albanski parlament je poleti 2016 sprejel ključne zakone v sklopu celovite reforme za okrepitev neodvisnosti in odgovornosti pravosodnega sistema, tako da bi morala biti država to leto zmožna začeti resne izvedbene korake. Na področju teh ključnih prednostnih nalog se bo morala truditi še naprej.

Za lažje reševanje preostalih **migracijskih** vprašanj vzdolž zahodne balkanske poti se bo moralo tesno usklajevanje in sodelovanje z državami te regije nadaljevati tudi vse leto 2016, vključno z nadaljnjimi ukrepi v navezavi na pomoč za upravljanje meja, izboljšanje sprejemnih zmogljivosti in boj proti tihotapskim mrežam. Za načrtovanje ravnanja v nepredvidljivih razmerah na alternativnih migracijskih poteh bodo morale poskrbeti tudi druge zahodnobalkanske države; nenehno spremljanje, zlasti v okviru agencij EU, je treba obravnavati kot prednostno nalogo, da se zatire morebitni nadaljnji razvoj tihotapskih poslov v regiji.

Vključujoče **regionalno sodelovanje in dobri sosedski odnosi** bodo tudi v prihodnje bistvenega pomena za stabilnost in evropsko perspektivo Zahodnega Balkana. Tudi v letu 2016 se bo treba nepretrgoma truditi za razmere, ugodne za vključenost, zlasti v zvezi z regionalnimi pobudami/forumi na področju pravne države. Na sofijem vrhu Procesu sodelovanja v Jugovzhodni Evropi 1. junija in na pariški konferenci 4. julija 2016 v okviru berlinskega procesa (zahodnobalkanski vrh) se je razpravljalo o perečih političnih vprašanjih in napredovanju pri prometni in energetske povezanosti znotraj regije in z EU. Pariška konferenca se je posebej posvetila tudi pobudam s področja mladih, kakršna je Pozitivna agenda za mlade Zahodnega Balkana, ki je stekla leta 2015 v okviru procesa Brdo-Brioni. Zahvaljujoč junija 2016 sprejetemu programu Sveta za regionalno sodelovanje za obdobje 2017–2019 bo še dodatno poudarjen pomen temeljev, kot so pravna država, gospodarsko upravljanje in reforma javne uprave, za tesnejše povezovanje med državami Zahodnega Balkana in drugimi članicami Sveta za regionalno sodelovanje. EU bo še naprej podpirala pobude in strukture, ki prispevajo h krepitvi vključujočega regionalnega sodelovanja v jugovzhodni Evropi in na Zahodnem Balkanu.

EU je Zahodni Balkan določila kot prednostno območje zunanjega delovanja na področju **boja proti terorizmu**. ESZD in službe Komisije bodo izboljšale sodelovanje med agencijami EU in zadevnimi zahodnobalkanskimi državami na področju boja proti terorizmu/nasilnemu ekstremizmu, s poudarkom na usklajevanju prizadevanj v okviru slovenske pobude na področju boja proti terorizmu na Zahodnem Balkanu. ESZD, službe Komisije in drugi deležniki bodo v okviru instrumenta za predpristopno pomoč pripravili projekt za regionalno pomoč za obdobje 2017–2019, namenjen boju proti terorizmu, organiziranemu kriminalu in varnosti na mejah.

Zahodna Evropa

Leto 2016 je bilo za odnose EU s **Švico** prelomnega pomena. Zvezni svet mora ljudsko voljo, izraženo 9. februarja 2014, v skladu s švicarsko ustavo preliti v izvedbeno zakonodajo do februarja 2017. Obstaja pa bojazen, da bo ta zakonodaja nezdružljiva s Sporazumom med EU in Švico o prostem pretoku oseb. Tako pred Švico kot EU so nekatere strateške odločitve. Narava naših odnosov nasploh bo seveda odvisna od izida tega procesa.

S Švico smo še naprej tesno sodelovali in izmenjavali mnenja pri vprašanjih, kot so Južni Kavkaz (švicarski posebni odposlanec OVSE), demokratični proces v Severni Afriki, bližnjevzhodni mirovni proces in Iran. Čeprav med EU in Švico ni nikakršnega sporazuma o usklajevanju, se bo Švica avtonomno najverjetneje še naprej pridruževala stališčem in ukrepom EU.

EU in **Norveška** zelo dobro in tesno sodelujeta na področju zunanje politike, zlasti pri vprašanjih v zvezi z Bližnjim vzhodom (Norveška predseduje *ad hoc* povezovalnemu odboru), Sirijo, Rusijo/Ukrajino in Arktiko. Norveška sodeluje tudi pri mirovnih pogajanjih v Kolumbiji, kjer skupaj s Kubo vodi sestanke. Norveška bo ostala ključna partnerica na področju energetske varnosti, varnosti, migracij, boja proti podnebnim spremembam, reševanja kriz in razvojne pomoči ter spodbujanja spoštovanja človekovih pravic.

Odnosi z **državicami Andoro, Monakom in San Marinom** so prešli na novo raven, ko so v začetku leta 2015 stekla pogajanja o enem ali več pridružitvenih sporazumih. Pogajalski proces se bo nadaljeval vse leto 2016 z obsežnim pregledom usklajenosti zakonodaje z relevantnim pravnim redom EU na področju štirih svoboščin in z razpravo o prihodnjem institucionalnem okviru naših odnosov.

Srednja Azija

EU se skladno s **strategijo EU za Srednjo Azijo**, sprejeto junija 2015, osredotoča na spodbujanje gospodarskega razvoja in dobrega upravljanja v prid krepitvi stabilnosti v tej regiji. V sodelovanju z drugimi državami in organizacijami, ki so dejavne v regiji, želi spodbujati tudi sinergije, zlasti z Afganistanom. Ob gospodarskem razvoju in dobrem upravljanju si prizadeva tudi za spodbujanje nadaljnjega sodelovanja na področju izobraževanja, vode in okolja ter pravne države, pa tudi za boljše varstvo človekovih pravic. Kreпки institucionalni odnosi so utečeni in se kažejo v političnem in varnostnem dialogu na visoki ravni maja 2016 in ministrskem srečanju EU-Srednja Azija 4. oktobra.

Pomembno je, da se zagotovi uspešna začasna uporaba in ratifikacija okrepljenega sporazuma o partnerstvu in sodelovanju z Kazahstanom. V **Kirgizistanu** bodo leta 2017 predsedniške volitve in če bo demokratičen prenos oblasti uspešen, bo to pomemben zgled za celotno regijo. **Uzbekistan** vstopa v obdobje po Karimovem in EU mora navezati stike z novim vodstvom te najbolj naseljene srednjeazijske države. **Tadžikistan** se sooča s številnimi izzivi, od upadajočega gospodarstva do čedalje bolj represivnega ukrepanja proti opoziciji, kar terja pozorno spremljanje. Vezi s **Turkmenistanom** je treba krepiti, zlasti glede na to, da utegne biti zelo pomemben dobavitelj plina v južni plinski koridor.

Arktika

Svet **Arktiki** v zadnjem času namenja znatno več pozornosti kot prej, kar gre pripisati skrbem in priložnostim, ki jih prinašajo podnebne spremembe z možnostmi za dostop do novih energetskih in mineralnih virov ter nove plovne poti. VP in Komisija sta aprila 2016 predstavili Skupno sporočilo o celostni politiki Evropske unije za Arktiko, ki jo je Svet pozdravil v sklepih z dne 20. junija 2016. Pri zadevni politiki so upoštevani ti najnovejši premiki, pa tudi socialno-ekonomska pričakovanja lokalnih prebivalcev in dejstvo, da mora Arktika ostati območje konstruktivnega mednarodnega sodelovanja.

Južno sosedstvo

Stabilizacija regije s političnega, gospodarskega in varnostnega vidika je v središču politike EU. EU bo začela novo fazo sodelovanja z državami v južnem sosedstvu, da bi v okviru revidirane evropske sosedske politike vzpostavili učinkovitejše partnerstvo na podlagi okrepljenega razlikovanja in skupnega prevzemanja odgovornosti. Še naprej bo spodbujala tudi nadaljnje regionalno povezovanje, zlasti s pobudami v okviru Unije za Sredozemlje, in krepila dialog z arabskim svetom ter tako razvijala možnosti za sodelovanje z organizacijami, kot sta Arabska liga in Organizacija islamskega sodelovanja.

EU pogloblja sodelovanje z državami, ki izvajajo politične in gospodarske reforme, kot so Tunizija, Jordanija in Maroko. S tem se bo okrepil politični dialog, znatno povečala finančna pomoč EU (nepovratna sredstva in posojila), dosegel dogovor o prednostnih nalogah našega partnerstva ter napredek na ključnih področjih politike. Na področju varnosti je EU na podlagi sklepov Sveta in izjave članov Evropskega sveta iz februarja 2015 s partnerji vzpostavila dialoge o boju proti terorizmu, v okviru pregleda ESP pa so predlagani ukrepi za okrepitev odpornosti partnerjev na grožnje, denimo zoperstavljanje teroristični grožnji in preprečevanje radikalizacije, pa tudi podpora reformi varnostnega sektorja in upravljanju meja. Dialog se bo prednostno nadaljeval tudi na področju upravljanja migracij. Jordanija in Libanon bosta deležna celovite podpore v obliki sporazumov z EU zaradi ključne vloge, ki sta jo prevzela s sprejemom skoraj dveh milijonov sirskih beguncev².

EU je zavezana demokratični tranziciji v Tuniziji in bo okrepila podporo prizadevanjem te države za reševanje ključnih izzivov, s katerimi se sooča, ter spodbujala dolgoročno stabilnost, odpornost, dobro upravljanje, socialno-ekonomski razvoj in varnost na podlagi skupnega sporočila, ki sta ga Komisija in VP predstavili septembra 2016.

² Glej sporočilo o novem okviru za partnerstvo.

V **Libiji** EU podpira predsedniški svet in vlado narodnega soglasja, vzpostavljena po podpisu libijskega političnega sporazuma pod okriljem ZN in sprejetju RVSZN 2259 decembra 2015, s čimer naj bi pripomogli k rešitvi sedanje politične in varnostne krize. EU je za podporo vladi narodnega soglasja in libijskemu ljudstvu odobrila sveženj za sodelovanje v vrednosti 100 milijonov EUR, katerega del se že izvaja.

EU želi okrepiti strateški dialog z **Marokom**, zlasti o varnosti, demokratičnih reformah in migracijah, da bi premostili nedavne dogodke in v celoti razvili potencial našega partnerstva.

Alžirija se je izkazala kot zanesljiva partnerica pri vprašanjih varnosti in energije. Pogajanja o novih prednostnih nalogah partnerstva so v teku.

EU se pogaja tudi o prednostnih nalogah partnerstva z **Egiptom**, pri čemer bodo v ospredju naših odnosov s to državo še naprej demokratične reforme, socialno-ekonomski razvoj in človekove pravice, ob upoštevanju odločilne vloge Egipta za regionalno varnost, vključno z bojem proti terorizmu.

V skladu s pregledom evropske sosedске politike potekajo tudi pogajanja o prednostnih nalogah partnerstev z **Jordanijo** in **Libanonom**.

Bližnjevzhodni mirovni proces

EU bo v okviru zastalega bližnjevzhodnega mirovnega procesa okrepila sodelovanje z obema stranema in mednarodnimi partnerji, tudi prek PPEU, da bi ustvarili novo in za pogajanja spodbudno dinamiko. EU ponovno poudarja svojo trdno zavezanost rešitvi z dvema državama in svojim sedanjim politikam, kakor je določeno v vrsti sklepov Sveta, ter svojo zaskrbljenost zaradi vse večje ogroženosti te rešitve. EU želi spomniti, da so naselja v skladu z mednarodnim pravom nezakonita, ovirajo mir in ogrožajo rešitev s soobstojem dveh držav, in ponavlja, da odločno nasprotuje izraelski politiki naseljevanja in njegovim ukrepom, sprejetim v zvezi s tem, kot so rušenja in zaplembe, katerih žrtve so tudi projekti, ki jih financira EU. Svet je zelo zaskrbljen zaradi neprekinjenega kroga nasilja, ki je v Izraelu in na palestinskih ozemljih terjalo veliko smrtnih žrtev. Odločno obsoja teroristične napade in nasilje vseh strani in ne glede na okoliščine, med drugim tudi smrtne žrtve med otroki.

Sodelovanje znotraj četverice ter z drugimi deležniki v regiji in širše bo v prihodnjih mesecih bistvenega pomena za zagotovitev okrepljenega večstranskega okvira. EU bo tudi v prihodnje opozarjala obe strani, naj priporočila iz nedavnega poročila četverice vzameta resno. Odločena je, da skupaj z drugimi mednarodnimi in regionalnimi partnerji v okviru priprav na mednarodno konferenco, ki bo predvidoma pred koncem leta, konkretno in pomembno prispeva h globalnemu svežnju spodbud za vzpostavitev miru med stranema. Vnovič potrjuje, da predlaga politični, gospodarski in varnostni podporni sveženj brez primere, ki ga želi ponuditi obema stranema in ga z njima razvijati v okviru sporazuma o končnem statusu.

Zaliv/Levant

EU si prizadeva za tesnejše sodelovanje z **zалиvskimi državami** (zlasti z Jemnom, Sirijo, Irakom in Afriškim rogom) pri reševanju izzivov v regiji ter pri oblikovanju bolj strukturiranega okvira za njeno sodelovanje pri vrsti skupnih izzivov, med drugim na področju varnosti, boja proti terorizmu in radikalizaciji ter migracij. Redni dialog o človekovih pravicah v regiji bo tudi v prihodnje del skupne agende. EU bo v ta namen še naprej razvijala pomemben odnos s Svetom za sodelovanje v Zalivu.

EU bo v skladu s sklepi Sveta z dne 23. maja 2016 še naprej izvajala svojo strategijo v zvezi s Sirijo, Irakom in grožnjo, ki jo predstavlja Daiš. **Sirija** ostaja ena glavnih prednostnih nalog za EU, ki je v celoti zavezana izvajanju Resolucije Varnostnega sveta ZN (RVSZN) 2254, zlasti kar zadeva dostop humanitarne pomoči, prekinitev sovražnosti, ki bi privedla do premirja, in nadaljevanje politične tranzicije. Ta prizadevanja bo nadaljevala in prispevala k podpori pogovorov med sirskimi stranmi in zmanjšanju napetosti v regiji.

Kar zadeva **Irak**, bo EU okrepila podporo iraški vladi in njenim prizadevanjem za izvedbo reform, ki so bistvene za doseg nacionalne sprave ter utrditev demokratičnega sistema na podlagi vključujočega upravljanja in pravne države. EU bo proučila, kako bi iraški zvezni vladi in kurdistanski regionalni vladi še drugače pomagali pri gospodarskem in finančnem okrevanju. Ob tesnem usklajevanju z mednarodnimi partnerji se bo osredotočila tudi na stabilizacijo in obnovo območij, osvobojenih Daiša.

Nadaljnje dosledno in učinkovito izvajanje skupnega celovitega načrta ukrepanja v zvezi z **iranskim** jedrskim programom in RVSZN 2231 bo še naprej ena od prednostnih nalog. Obnovitev dvostranskih odnosov na podlagi doslednega izvajanja skupnega celovitega načrta ukrepanja bo bistvenega pomena za končanje deset let trajajočega obdobja prekinjenih odnosov; naša strategija za vzpostavitev postopnega sodelovanja bo zajemala področje gospodarskih in trgovinskih zadev ter regionalna vprašanja in vprašanja, povezana s človekovimi pravicami. Obisk VP/PP v Teheranu 16. aprila 2016 je postavil temelje za nadaljevanje tega intenzivnega dela.

Z migracijsko krizo v Evropi je postal še očitnejši pomen okrepljenega udejstvovanja EU v tej regiji. Na vrhu v Valletti na temo migracij novembra 2015 je bila sprejeta odločitev o dodatni podpori severnoafriškim državam za področje migracij, ki se zagotavlja zlasti prek skrbniškega sklada za Afriko, in ta podpora se utegne še okrepiti. Na podlagi rezultatov londonske konference z naslovom „Podpora Siriji in tamkajšnji regiji“, ki je bila februarja 2016 in na kateri se je EU zavezala, da bo v letih 2016 in 2017 namenila prek 2,4 milijarde EUR za ublažitev posledic krize v državah, ki mejijo na območje konflikta v Siriji, bo znatna humanitarna pomoč, ki so jo države v tej regiji že deležne, še okrepljena, s čimer bodo dopolnjeni prispevki držav članic. Obljubljena sredstva EU skupaj predstavljajo več kot dve tretjini mednarodne pomoči. Z njimi bosta med drugim dokončana sporazuma EU z Libanonom in Jordanijo, na podlagi katerih bosta imeli omenjeni državi širši dostop do celotnega nabora orodij EU, s čimer bosta lahko okrepili svoji gospodarstvi, obenem pa zagotovili zaščito beguncev ter njihov dostop do socialnih storitev in dela. Na Bližnjem in Srednjem vzhodu ter v severni Afriki se poleg tega izvajata dva regionalna programa za razvoj in zaščito, namenjena podpori partnerskim državam pri obvladovanju begunskih tokov.

Varnostni pomisleki bodo še naprej v ospredju političnih programov, saj pogojujejo delo in prednostne naloge regionalnih vlad v številnih državah in to pogosto v škodo demokratičnega upravljanja, kljub temu, da socialne in politične razmere, ki so pred petimi leti privedle do arabske pomladi, še niso bile ustrezno obravnavane. Politični pluralizem ostaja na preizkušnji in se je v nekaterih državah celo zmanjšal. Pomanjkljivosti izobraževalnih sistemov so še vedno velike, z begunsko krizo pa so se še povečale. Gospodarsko rast je močno prizadel padec cen nafte.

Leto 2016 bo za to regijo bistvenega pomena, saj ga zaznamujejo številne nove spremenljivke v že tako težavnih in polariziranih odnosih med številnimi državami. Pozorno bo treba preučiti posledice morebitnega nadaljevanja najnovejšega trenda upadanja cen nafte, vse večja sektaška nasprotja in novo dinamiko, ki se utegne razviti z odpravo mednarodnih sankcij proti Iranu.

AMERIKI

Strateško partnerstvo med EU in **ZDA** ostaja bistvenega pomena pri reševanju svetovnih in zunanjepolitičnih izzivov, kot so konflikt v Ukrajini, boj proti Daišu in mirovna prizadevanja v Siriji in Libiji, obvladovanje izziva migracij ter izvajanje skupnega celovitega načrta ukrepanja z Iranom. EU ostaja v celoti zavezana dokončanju ambicioznega, celovitega in uravnoteženega čezatlantskega partnerstva za trgovino in naložbe z ZDA, ki bo spoštoval visoke standarde. Posebne pozornosti bosta deležna sodelovanje med EU in ZDA na področju energije ter zasebnostni ščit EU-ZDA. Ena od pomembnih prednostnih nalog je še naprej popolna vzajemna odprava vizumov za vse državljane EU, ki potujejo v ZDA. Na področju varnosti in obrambe bi morale EU in ZDA čim prej dokončati pogajanja o sporazumu o nabavi in vzajemnih storitvah. Kar zadeva varnost v vesolju, bo Svet letos začel pogajanja o dostopu ZDA do regulirane javne storitve Galileo.

Nova **kanadska** vlada je izrazila pripravljenost za nadaljnjo krepitev že sedaj zelo dobrega sodelovanja z EU. Priložnost za to se dejansko ponuja, in sicer s podpisom in izvajanjem sporazuma o strateškem partnerstvu ter celovitega gospodarskega in trgovinskega sporazuma. Ena od pomembnih prednostnih nalog za leto 2016 bo še naprej popolna vzajemna odprava vizumov za vse državljane EU, ki potujejo v Kanado. EU pričakuje tudi pripravljenost Kanade za sodelovanje v okviru SVOP. VP/PP je bila junija na uradnem obisku v tej državi, naslednje vrhunsko srečanje med EU in Kanado pa bo predvidoma 27. oktobra 2016.

EU si bo tudi v letu 2016 prizadevala za poglobitev globalnega sporazuma z **Mehiko**, in sicer z namenom posodobitve tretjega stebra sporazuma in okrepitve okvira za dvostranski dialog o globalnih vprašanjih (zlasti o podnebnih spremembah in energiji, prehranski varnosti, svetovnem gospodarstvu in varnosti). Uradna pogajanja o poglobitvi sporazuma so se začela junija 2016. V **Srednji Ameriki** bo EU še naprej pozorno spremljala razmere v **Gvatemali**. Leta 2015 je spremljala izvolitev nove vlade. EU je v **Honduras** napotila misijo za oceno razmer po volitvah, da bi ugotovila napredek, dosežen pri reformi volilnega sistema v zvezi z upravljanjem. V obeh državah bo tudi v prihodnje podpirala nacionalna prizadevanja za izvajanje reform ter izboljšanje pravne države in človekovih pravic. Kar zadeva **Nikaragvo**, bo spremljala politične razmere, še zlasti pa bližajoči se volilni proces. V interesu EU je spremljanje odnosov **Kostarike** z Integracijskim sistemom Srednje Amerike in razvoja migracijske krize na Kubi. Pozornost bo namenila tudi odzivom zadevnih držav na zunanjo strategijo EU za učinkovito obdavčenje, ki se je pred kratkim začela izvajati.

EU bo še naprej podpirala regionalne strategije za izboljšanje varnostnih razmer v Srednji Ameriki in na Karibih. V **Karibski regiji** sta EU in **Kuba** znova vzpostavili uradni politični dialog, sprejeli dogovor o vzpostavitvi dialoga o človekovih pravicah ter zaključili pogajanja o sporazumu o političnem dialogu in sodelovanju, ki sta ga pripravljene podpisati. Na **Haitiju** bo treba še naprej pozorno spremljati začasno vlado v obdobju zapletenega volilnega procesa. V **Dominikanski republiki** bo EU pozorno spremljala regularizacijo oseb haitskega porekla. Podpira tudi misijo Organizacije ameriških držav v vlogi mediatorja v mejnem sporu med **Belizejem** in **Gvatemalo**, obenem pa spodbuja politične pobude obeh strani. Kar zadeva **regionalni pristop v Karibski regiji**, temelječ na skupni izjavi EU in CARIFORUM, so med bistvenimi vprašanji v letu 2016 krepitev političnega dialoga med EU in CARIFORUM ter okrepitev prizadevanj za izvajanje skupnega strateškega partnerstva med EU in Karibi iz leta 2012.

V odnosih z **Južno Ameriko** bo EU oživila pogajanja z **Mercosurjem** za pridružitveni sporazum, vzdrževala strateško partnerstvo z **Brazilijo** ter začela izvajati pobude za okrepitev partnerstva in sodelovanja z **Argentino**. Pozorno bo spremljala nestabilne razmere v **Venezueli**. Posebne pozornosti bo tudi v prihodnje deležen mirovni proces v **Kolumbiji**. Posebne pozornosti bo tudi v prihodnje deležna podpora mirovnemu procesu v **Kolumbiji** v okviru delovanja posebnega odposlanca VP/PP Eamona Gilmora in perspektive skrbniškega sklada EU. Kar zadeva **Ekvador**, bo EU spremljala izvajanje trgovinskega sporazuma, ki naj bi predvidoma začel veljati 1. januarja 2017. V **Čilu** bo nadaljevala sodelovanje v okviru kriznega upravljanja EU („okvirni sporazum o sodelovanju“). EU znova izraža zavezanost nadaljnjim prizadevanjem za sklenitev ambicioznega in posodobljenega pridružitvenega sporazuma. V bližnji prihodnosti bi se lahko začela pogajanja o posodobitvi pridružitvenega sporazuma med EU in Čilom. V odnosih s **Paragvajem** in **Urugvajem** bo poudarek na gospodarskem povezovanju in upravljanju. V zvezi s **Perujem** bo treba spremljati izvajanje sporazuma o odpravi vizumske obveznosti in ugotovitve misije za opazovanje volitev. Kar zadeva **Bolivijo**, bo pomembno nadaljnje sodelovanje v boju proti proizvodnji prepovedanih drog, pa tudi vladne politike za reformo pravosodja.

EU bo prav tako še naprej sodelovala z Organizacijo ameriških držav ter Skupnostjo latinskoameriških in karibskih držav (CELAC), Ministrsko srečanje EU-CELAC oktobra 2016 bi moralo pripraviti podlago za vrh EU-CELAC leta 2017. Gre za pomembne regionalne sogovornike, s katerimi EU sodeluje na ključnih področjih, kot so človekove pravice in pravna država, podnebne spremembe ter trajnostni razvoj. Politične pobude EU s tem sodelovanjem dobivajo celinsko razsežnost. EU pozdravlja tudi dosežke Pacifiške zveze in želi poglobiti dialog z njenimi članicami.

PODSAHARSKA AFRIKA

Leto 2016 je pomembno leto za odnose EU z Afriko. Na nekaterih delih afriške celine sta se povečali rast in blaginja. Obenem pa so še vedno prisotni politični izzivi, ki jih pogosto zaostrejujejo drugi dejavniki, zlasti gospodarski, demografski in varnostni. Najbolj zaskrbljujoči vidiki so dvoplastni: (i) izpostavljenost številnih držav varnostnim grožnjam, ki jih predstavljajo radikalizacija, nasilni ekstremizem in terorizem, od Sahela in Čadskega jezera, pa vse do Afriškega roga; (ii) zavrt zapredek pri upravljanju, ki se najbolj izrazito kaže v počasnem razvoju predstavniške demokracije, pa tudi na varnostnem in gospodarskem področju. Skrajna revščina in neustrezna prehranska varnost ostajata izziv v nekaterih delih podsaharske Afrike.

Neizbežno bo veliko truda vloženega v razvijanje dejavne vloge EU v prizadevanjih za rešitev kriz in konfliktov. Na območju Afriškega roga je **Somaliya** pred bistveno preizkušnjo, ki jo predstavlja izvedba volilnega procesa pred koncem leta in s tem vzpostavitev trajnostne zvezne ureditve. V **Sudanu** bi morala EU podpreti prizadevanja za celovito in vključujočo politično rešitev. Južnosudanska prehodna vlada narodne enotnosti se po državljanski vojni sooča z ogromnimi političnimi, gospodarskimi in humanitarnimi izzivi, pri čemer obstaja velika nevarnost ponovnega izbruha nasilja; EU bo z vztrajnimi prizadevanji zagotovila bistveno podporo celovitemu izvajanju mirovnega sporazuma iz leta 2015 in reševanju vprašanja razselitev zaradi konflikta.

Območje Sahela je še vedno nestabilno. V **Maliju** izvajanje mirovnega sporazuma, podpisanega junija 2015, še vedno počasi napreduje, kar povzroča zaostrovanje varnostnih razmer v severnem in osrednjem delu države. Mali je zato še naprej skrb vzbujajoča država v tej regiji. Malijske strani si morajo konkretnije prizadevati za izvajanje mirovnega sporazuma. Tudi skrb vzbujajoče razmere v Libiji še niso odpravljene. EU pozdravlja okrepljeno regionalno sodelovanje (v okviru skupine G5), ki ga podpira s finančnimi instrumenti in v okviru političnega dialoga: VP je 17. junija 2016 organizirala ministrsko srečanje z državami Sahela, ki sodelujejo v skupini G5. Celovit odziv na **krizo na območju Čadskega jezera**, vključno z bojem proti skupini Boko Haram, bi moral biti učinkovitejši, nadaljevati pa bi bilo treba tudi prizadevanja za bolj usklajeno ukrepanje na regionalni ravni.

V centralni Afriki lahko nova vlada **Srednjeafriške republike**, izvoljena na nedavnih predsedniških volitvah, začne obnovo države in njenih institucij kljub na splošno še vedno nestabilnim razmeram. V **Burundiju** je zaradi krize na preizkušnji mednarodna zaveza „odgovornost zaščititi“, saj še vedno obstaja nevarnost zagrešitve množičnih grozodejstev in izbruha konflikta na regionalni ravni, če ne bo mogoče najti politične rešitve. Razmere v **Demokratični republiki Kongo** so kritične; vse strani morajo sodelovati v vključujočem procesu ter tako zagotoviti varstvo temeljnih svoboščin in izvedbo mirnih, verodostojnih, vključujočih, preglednih in pravočasnih volitev. EU bo še naprej pozorno spremljala razvoj dogodkov v **Gabonu**.

V teh razmerah bodo v podsaharski Afriki vse pomembnejši dejavniki **varnost, spoštovanje človekovih pravic in odpornost**. AU je februarja 2016 gostila donatorsko konferenco, namenjeno zbiranju dodatnih sredstev za mednarodne skupne oborožene enote (*Multinational Joint Task Force –MNJTF*) za boj proti skupini Boko Haram. Nova prizadevanja za boj proti ekstremizmu bodo tudi v prihodnje na dnevnem redu. EU mora izboljšati strategije za boj proti radikalizaciji in svoje morebitne politične odzive, kar pomeni tudi povečati sredstva v okviru SVOP in sredstva za gradnjo zmogljivosti. Vendar pa bo treba poziv k zagotovitvi „močnejših“ držav dopolniti z ustreznim splošnim pristopom v zvezi s političnim upravljanjem, pri tem pa zagotoviti tudi dosledno spoštovanje temeljnih pravic in pravne države.

Z **migracijsko krizo** so naši odnosi z Afriko dobili novo razsežnost in nove akterje. Vrnitev več tisoč migrantov brez urejenega statusa predstavlja izziv za EU, ki se bo osredotočila na odpravljanje temeljnih vzrokov migracij, da bi zajezili neregularne migracije iz Afrike v Evropo. EU lahko odigra pomembno vlogo pri izvajanju agende, sprejete na vrhunskem srečanju v Valletti, in vključevanju migracij – tudi ponovnega sprejema – v splošne politične odnose, in sicer tako, da kot dodatni instrument čim bolj izkoristi nujni skrbniški sklad. V dialogih s posameznimi državami na visoki ravni, migracijskih sporazumih, procesih iz Rabata in Kartuma ter v okviru ukrepanja po konferenci v Valletti je bila poudarjena potreba po odločnih in celovitih prizadevanjih. Vse to delo bo pospešeno z izvajanjem novega partnerskega pristopa na podlagi Sporočila Evropske komisije o vzpostavitvi novega partnerskega okvira s tretjimi državami v okviru evropske agende o migracijah, kar je v skladu s sklepi Evropskega sveta iz junija 2016.

Etiopija, Mali, Niger, Nigerija in Senegal veljajo za prednostne države v okviru novega pristopa EU³.

Zanesljivi in verodostojni volilni procesi ter spoštovanje ustavnih omejitev mandata sta v Afriki znova pereči vprašanji, zlasti v številnih srednjeafriških državah, ki bodo v letu 2016 organizirale volitve. To leto bo tako odločilna prelomnica v verodostojnosti prizadevanj Afrike za demokratične spremembe. EU bo navzoča prek misij za opazovanje volitev in strokovnih misij za volitve. Naš politični dialog je bolj napet zaradi spornih procesov, zato se bomo morali odzvati na način, ki je skladen s temeljnimi načeli, in upoštevajoč razmere v posameznih državah. Naša prizadevanja imajo največ možnosti za uspeh v okviru širših afriških in mednarodnih prizadevanj. To bo ena od prednostnih nalog, saj obstaja nevarnost izbruha z volitvami povezanega nasilja.

Nadaljuje se sodelovanje z **Afriško unijo** (AU), nazadnje v okviru srečanja kolegijev s sedanjo Komisijo AU aprila 2016 v Adis Abebi, ki se bo nadaljevalo s pripravami na vrhunsko srečanje med Afriko in EU leta 2017.

EU bo sodelovanje še nadgradila na podlagi junijskega ministrskega srečanja z državami Sahela, ki sodelujejo v okviru skupine G5, ministrskega dialoga z Nigerijo marca v Bruslju, drugega regionalnega vrha o varnosti, ki je bil maja v Abudži, in ministrskega dialoga z Angolo, ki naj bi bil predvidoma organiziran v drugi polovici leta v Bruslju.

EU bo nadaljevala strateški razmislek o odnosih med EU in AKP po letu 2020 ter pri tem preučila vrsto možnosti za oblikovanje naslednika Sporazuma iz Cotonouja.

³ Glej sporočilo o novem partnerstvu na področju migracij.

Sodelovanje EU z Azijo in območjem Pacifika se bo tudi v prihodnje krepilo, saj ima EU v tej regiji štiri strateške partnerice (Kitajska, Indija, Japonska in Republika Koreja), stopnje rasti držav tega območja ostajajo visoke kljub nedavni upočasnitvi, poleg tega pa se regija srečuje z velikimi izzivi z vidika varnosti in stabilnosti, ki posredno in neposredno vplivajo na EU. EU bo še naprej vodilna vlagateljica in največja donatorka finančne pomoči za razvoj, prav tako pomembna pa je njena ključna razvojna vloga, ki raste s krepitvijo trgovinskih odnosov s to regijo ter prizadevanji v podporo stabilnosti in varnosti na tem območju.

EU napreduje v pogajanjih o **političnih, varnostnih in trgovinskih sporazumih** z državami te regije, katerih namen je podpreti cilje trajnostnega razvoja, celovitejše sodelovanje in večji dostop do trga v regiji. Sporazum o prosti trgovini z Južno Korejo bo nadgrajen. Številni sporazumi so bili parafirani in nadaljuje se proces v smeri njihovega podpisa in izvajanja; to velja za pogajanja o okvirnem sporazumu z Avstralijo in Novo Zelandijo, pogajanja o sporazumu o prosti trgovini z Vietnamom ter pogajanja o sporazumu o sodelovanju za partnerstvo in razvoj z Afganistanom. EU ostaja v celoti zavezana prizadevanjem za zaključek pogajanj o sporazumu o strateškem partnerstvu in sporazumu o prosti trgovini z Japonsko.

EU je po zaključku pogajanj o dvostranskih sporazumih o prosti trgovini s Singapurjem in Vietnamom začela delo v zvezi z dvostranskima sporazumoma o prosti trgovini s Filipini in Indonezijo, pri čemer je njen končni cilj medregionalni sporazum o prosti trgovini z združenjem ASEAN. Izvaja se pregled stanja v zvezi z Malezijo, na podlagi katerega bodo ocenjene možnosti za ponovno vzpostavitev pogajanj o sporazumu o prosti trgovini, začele pa so se tudi priprave na sporazum o prosti trgovini z Avstralijo.

Voditelji EU in **Japonske** so maja 2016 pregledali napredek v pogajanjih o sporazumu o strateškem partnerstvu in sporazumu o prosti trgovini ter soglašali, naj se pogajanja nadaljujejo in privedejo do ambicioznih dogovorov, ki si jih želita obe strani. Voditelji so tudi ugotovili, da EU in Japonska krepiata varnostno partnerstvo. Japonska že zagotavlja konkretno podporo misijam Evropske unije za krizno upravljanje v Afriki in obe strani sta izvedli več skupnih vaj proti piratstvu v zahodnem delu Indijskega oceana. Voditelji EU so izrazili upanje, da se bodo okoliščine razvijale tako, da bo Japonska lahko polnopravno sodelovala v misijah EU za krizno upravljanje.

Na vrhu med EU in **Republiko Korejo** leta 2015 so se voditelji dogovorili, da bodo še naprej vlagali v že obstoječe celovite, vzajemno koristne in v prihodnost usmerjene odnose. Pričakujejo zlasti zaključek postopka ratifikacije okvirnega sporazuma o sodelovanju, ki vzpostavlja okvir za skupne operacije kriznega upravljanja. EU je v zvezi s tem pozdravila namero Republike Koreje, da se pridruži prizadevanjem EU za boj proti piratstvu v Adenskem zalivu v Somaliji, in sicer v okviru operacije EU Atalanta, pri čemer se zaveda, da mora Republika Koreja v ta namen pridobiti soglasje narodne skupščine.

Visoka predstavnica in Komisija sta junija predstavili skupno sporočilo o **Kitajski**. To skupno sporočilo in sklepi Sveta iz julija 2016 predstavljajo politični okvir za sodelovanje EU s Kitajsko v prihodnjih letih, saj opredeljujejo priložnosti za dvostransko sodelovanje, tudi v zvezi s svetovnimi in regionalnimi izzivi. Sodelovanje EU s Kitajsko bo načelno, praktično in pragmatično, pri čemer bo EU ostala zvesta svojim interesom in vrednotam, zlasti spoštovanju mednarodnih pravil in standardov ter človekovih pravic. Osredotočeno je na tri glavna prednostna področja: blaginja in reforme, zunanja in varnostna politika ter globalno upravljanje. Z njim se utrjuje ambiciozen pristop do ene naših najpomembnejših strateških partneric ter ustvarja pozitiven program partnerstva s konstruktivnim obvladovanjem razlik. Julijski vrh med EU in Kitajsko v Pekingju je bil priložnost za strateško razpravo o vprašanjih skupnega interesa.

Dvostransko vrhunsko srečanje z **Indijo** marca je dalo medsebojnim odnosom nov zagon, zaznamovala pa sta ga nova dinamika v strateškem partnerstvu, ki opredeljuje prednostne naloge za prihodnja leta, ter skupni interes za nove programe za zaposlovanje in rast, med drugim na področju trgovine, naložb, zelene energije/tehnologije, voda, raziskav in izobraževanja.

EU bo okrepila sodelovanje z **Afganistanom, Bangladešem in Pakistanom**. Tudi v prihodnje si bo prizadevala za okrepljeno in učinkovitejše sodelovanje s temi državami, ki so ključne države izvora in tranzita za migracije, ter se pri tem osredotočila na odpravljanje temeljnih vzrokov migracij ter na ponovni sprejem in vračanje.

EU je v vlogi svetovnega akterja na področju varnosti in mediatorja v mirovnih pogajanjih dolgoročno zavezana **Afganistanu** in njegovim prebivalcem. Zavezanost podpora afganistanskemu mirovnemu procesu bo okrepljena s pomočjo bruseljske konference o Afganistanu, ki je bila oktobra, s čimer je EU dobila priložnost, da prevzame vodilno diplomatsko, finančno in tehnično vlogo pri prenovi Afganistana. 2. oktobra je bil sprejet dogovor o „skupnih nadaljnjih ukrepih“ EU in Afganistana glede migracijskih vprašanj. Z njim bo zagotovljen celovit okvir za sodelovanje na področju vračanja, ponovnega sprejema in reintegracije, ki bo koristen za obe strani – EU in njene države članice ter Afganistan. Sodelovanje s **Pakistanom** bo med drugim usmerjeno na okvir za poglobitev odnosov po prenehanju veljavnosti petletnega načrta sodelovanja med EU in Pakistanom junija 2017. EU pričakuje dosledno in učinkovito izvajanje sporazuma o ponovnem sprejemu.

EU bo tudi v obdobju po volitvah podpirala mirovni proces v **Mjanmaru/Burmi**, in sicer na podlagi že vzpostavljenega zaupanja v odnosih z vlado in etničnimi skupinami ter kot glavna donatorka v procesu prehoda v demokracijo. Svet je na podlagi skupnega sporočila visoke predstavnice in Komisije pozdravil vizijo za ambiciozno in v prihodnost usmerjeno sodelovanje EU z Mjanmarom/Burmo.

EU bo po uničujočih potresih v **Nepalu** aprila in maja 2015 še naprej dejavno sodelovala pri prizadevanjih za obnovo s pogodbo o podpori za konsolidacijo države v vrednosti 105 milijonov EUR. Poleg tega še naprej podpira tudi utrjevanje mirovnega procesa in proces demokratične tranzicije v državi.

Veliko truda bo vloženega zlasti v razvijanje strateških odnosov z **Združenjem držav jugovzhodne Azije (ASEAN)**. V ta namen so bili v skupnem sporočilu o odnosih z ASEAN, ki ga je Svet odobril 22. junija 2015, opredeljeni programi in politike, vključno s programi za širše sodelovanje, ter predvideno imenovanje veleposlanika EU v ASEAN, da bi odnosi s to ključno strateško partnerico prešli na višjo raven. Na ministrskem srečanju med EU in ASEAN oktobra 2016 so bile odobrene smernice za prihodnji akcijski načrt in načrt za nadgraditev strateškega partnerstva.

11. **azijsko-evropsko srečanje** na vrhu (ASEM) je bilo julija 2016 v Mongoliji. Ta vrh, ki je zaznamoval 20. obletnico ASEM, je bil pomembna priložnost za okrepitev interesa EU za spodbujanje poglobljenega sodelovanja z Azijo pri vprašanih skupnega interesa.

Ta regija se še naprej sooča s številnimi **izzivi**. Kar zadeva ozemeljske in pomorske spore na območju Južnokitajskega morja, bo EU nadaljevala prizadevanja za spodbujanje mirnih rešitev in mehanizmov za reševanje sporov na podlagi mednarodnega prava. Do zaostritve napetosti lahko pride iz različnih razlogov, tudi zaradi petega jedrskega poskusa Demokratične ljudske republike Koreje in s tem povezanega dogajanja, groženj vojaškega posredovanja ter nenehnih sporov zaradi ozemeljskih in zgodovinskih vprašanj. EU si prizadeva, da z zadevnimi državami že od začetka naveže sodelovanje, zlasti prek tesnih in rednih stikov, ter tako prispeva k blažitvi napetosti v regiji.

Prizadevanja za izboljšanje prepoznavnosti EU in okrepitev njene prisotnosti na območju **Pacifika** se bodo nadaljevala. Okrepljeni bodo odnosi s Forumom pacifiških otokov, nadaljevalo pa se bo tudi sodelovanje pri perečih vprašanjih, kot so zmanjševanje tveganja nesreč, prilagajanje podnebnim spremembam, obnovljivi viri energije in upravljanje ribištva.

SVOP TER MISIJE IN OPERACIJE

ZA KRIZNO UPRAVLJANJE

SVOP ohranja dragoceno strateško vlogo v okviru širšega konteksta celovitega pristopa EU v Evropi. Na Zahodnem Balkanu vojaška operacija EUFOR ALTHEA v Bosni in Hercegovini (BiH), ki se je začela leta 2004, še vedno podpira BiH v prizadevanjih za vzdrževanje varnega in stabilnega okolja ter izvaja dejavnosti za krepitev zmogljivosti in usposabljanje oboroženih sil BiH, s čimer prispeva k stabilnosti. Misija EULEX Kosovo, ki se je začela leta 2008, kosovskim organom zagotavlja pomoč in podporo v zvezi s pravno državo, spremljanjem, mentorstvom in svetovanjem na področju policije, sodstva in carine, ob tem pa ohranja izvršilne pristojnosti na določenih področjih pristojnosti. V vzhodnem sosedstvu se v okviru nadzorne misije Evropske unije v Gruziji (EUMM), ki se je prav tako začela leta 2008, opravlja civilni nadzor nad dejanji vseh strani in analiza stanja stabilizacijskega procesa, pri čemer je poudarek na doslednem spoštovanju sporazuma v šestih točkah in naknadnih izvedbenih ukrepov po celotni Gruziji, vključno z Južno Osetijo in Abhazijo. Svetovalna misija Evropske unije (EUAM) v Ukrajini, ki je začela delovati leta 2014, je misija brez izvršilnih pooblastil, ki ukrajinskim oblastem s strateškim svetovanjem in praktično podporo pomaga pri pripravi trajnostne reforme sektorja civilne varnosti. Vsi tovrstni ukrepi in dejavnosti temeljijo na standardih EU ter mednarodnih načelih dobrega upravljanja in človekovih pravic. Po strateškem pregledu so bile dejavnosti misije še okrepljene, da bi imele večji učinek.

Na območju Magreba in Sredozemlja smo okrepili prizadevanja za nadgradnjo vojaške operacije Evropske unije v južnem delu osrednjega Sredozemlja (operacija EUNAVFOR MED SOPHIA) z razširitvijo njenega mandata, pri katerem zdaj ne gre več le za onemogočanje poslovnega modela mrež za tihotapljenje ljudi in trgovino z njimi v južnem delu osrednjega Sredozemlja temveč tudi za podporne naloge: – usposabljanje libijske obalne straže in mornarice; – prispevanje k izvrševanju embarga na orožje na odprtem morju ob obali Libije (na podlagi Resolucije Varnostnega sveta ZN 2292). Dobro napreduje tudi operativno načrtovanje misije Evropske unije za pomoč pri integriranem upravljanju libijskih meja (EUBAM Libya), da bi okrepili podporo in pomoč libijskim institucijam in ponovno vzpostavili prisotnost v Tripoliju, takoj ko bodo politične in varnostne razmere to dopuščale.

Na Bližnjem vzhodu policijska misija Evropske unije za Palestinska ozemlja (EUPOL COPPS) Palestinski oblasti še vedno zagotavlja pomoč pri vzpostavljanju institucij prihodnje države Palestine na področjih policije in kazenskega pravosodja, njen sedanji mandat pa je bil z julijem 2016 podaljšan še za eno leto. Ravno tako je bil podaljšan tudi mandat misije pomoči Evropske unije za mejni prehod Rafa (EUBAM RAFAH), ki ima trenutno sedež v Tel Avivu in zagotavlja pomožne operativne zmogljivosti, s katerimi lahko zagotovi prisotnost kot tretja stran na mejnem prehodu Rafa, kot izhaja iz Sporazuma o gibanju in dostopu iz leta 2005. Misija je del ukrepov za krepitev zaupanja med izraelsko vlado in Palestinsko oblastjo.

V Afriki napredujejo prizadevanja za kombiniranje učinkov več misij in operacij v okviru SVOP, ki trenutno potekajo, v teku pa je tudi načrtovanje koncepta regionalizacije. Operacije in misije v okviru SVOP zajemajo širok nabor dejavnosti in pristojnosti; vojaške operacije na morju ob Afriškem rogu (operacija ATALANTA) zelo uspešno zatirajo piratstvo, na kopnem pa misija za usposabljanje v Somaliji (EUTM Somalia) s sedežem v Mogadišu prispeva k razvoju zmogljivosti somalijske državne vojske. Misija Evropske unije za krepitev regionalnih pomorskih zmogljivosti v državah Afriškega roga (EUCAP NESTOR) (ki bo kmalu preimenovana in bo decembra 2016 reaktivirana kot EUCAP Somalia) je civilna misija, ki prispeva k somalijskim civilnim pomorskim zmogljivostim pregona v boju proti piratstvu in za opravljanje „običajnih“ nalog obalne straže, kot so nadzor in izvrševanje na področju ribištva, iskanje in reševanje ter boj proti tihotapljenju na kopnem in na morju. SVOP je udeležena v prizadevanjih EU za boj proti iregularnim migracijam v državah izvora in tranzitnih državah na območju Sahela. K stabilnosti v državah Sahela prispevajo misije v okviru SVOP v Maliju in Nigru (EUCAP Sahel Mali, EUTM Mali, EUCAP Sahel Niger), ki se izvajajo v tesnem sodelovanju z vladami držav gostiteljic. Krepitev sodelovanja v regiji, tudi na podlagi prizadevanj v okviru SVOP, na primer v obliki usposabljanja in razvoja zmogljivosti, je tesno povezano z boljšim usklajevanjem med misijami v okviru SVOP na območju Sahela in drugimi instrumenti EU ter projekti držav članic v tej regiji, zlasti v okviru pobude za krepitev zmogljivosti v podporo varnosti in razvoju. V centralni Afriki se je junija končala misija Evropske unije za pomoč in svetovanje za reformo varnostnega sektorja v Demokratični republiki Kongo (EUSEC RDC), ki je ustreznim kongovskim organom s svetovanjem in pomočjo več kot deset let zagotavljala praktično podporo za reformo varnostnega sektorja. V Srednjeafriški republiki je vojaška svetovalna misija Evropske unije v okviru SVOP v Srednjeafriški republiki (EUMAM RCA), ki je začela delovati spomladi leta 2015, s 16. julijem 2016 nadomeščena z misijo Evropske unije za vojaško usposabljanje v okviru SVOP v Srednjeafriški republiki (EUTM RCA), kar priča o odločni zavezanosti EU ponovni vzpostavitvi miru in stabilnosti v državi.

V Afganistanu se bo 31. decembra 2016 zaključila civilna misija EUPOL AFGHANISTAN. Vendar bo EU še naprej dejavna v sektorju civilne varnosti, in sicer s finančno pomočjo (320 milijonov EUR letno, namenjenih zlasti skrbniškemu skladu za javni red in mir v Afganistanu (LOTFA) do leta 2020), pa tudi s politično in diplomatsko podporo.

HIBRIDNE GROŽNJE

Po seji Sveta za zunanje zadeve maja 2015 sta Komisija in VP 6. aprila 2016 sprejeli skupno sporočilo o skupnem okviru za preprečevanje hibridnih groženj z 22 konkretnimi predlogi, ki so usmerjeni na štiri glavna področja:

- (1) boljše poznavanje razmer (v osrčju te pobude je hibridna fuzijska celica EU),
- (2) krepitev odpornosti, vključno z zaščito kritične infrastrukture EU in njenih partneric pred hibridnimi napadi,
- (3) odzivanje na krize in okrevanje po njih,
- (4) poglobljeno sodelovanje z Natom.

Svet je skupno sporočilo sprejel z odobravanjem. Predlagani ukrepi se bodo v prihodnjih mesecih začeli skupaj pospešeno izvajati, pri čemer bodo upoštevani ustrezni postopki in pristojnosti držav članic, Komisije in visoke predstavnice: (a) hibridna fuzijska celica EU je bila ustanovljena in je že dosegla začetno operativno zmogljivost; (b) ena od držav članic je končala študijo o določitvi okvira in dejavno razmišlja o vzpostavitvi multinacionalnega evropskega centra odličnosti, ki bi izvajal raziskave, usposabljanje in vaje; (c) v skladu s skupno izjavo voditeljev institucij EU in Nata ter ob upoštevanju načela vključenosti in avtonomnosti sprejemanja odločitev vsake od organizacij so službe okrepile sodelovanje in usklajevanje z Natom na ključnih področjih, kot so poznavanje razmer, kibernetika varnost, preprečevanje kriz in odzivanje nanje ter strateška komunikacija; (d) službe ESZD in Komisije so objavile skupni operativni protokol EU za preprečevanje hibridnih groženj, ki bo omogočil ustrezno uporabo enotne ureditve EU za politično odzivanje na krize ter njenih mehanizmov za odzivanje na krizo; (e) službe ESZD in Komisije naj bi do julija 2017 predložile poročilo o oceni napredka.

PARTNERSTVA NA PODROČJU SVOP

V letu 2016 se vztrajno nadaljuje razvoj partnerstva EU s **tretjimi državami ter regionalnimi in mednarodnimi organizacijami** na področju varnosti, obrambe in kriznega upravljanja, kar dodatno krepi vse širšo vlogo EU kot globalnega varnostno-obrambnega akterja, v oporo pa je tudi njenim operativnim dejavnostim v okviru SVOP. Kar zadeva **sodelovanje med EU in Natom**, se je EU po junijskem zasedanju Evropskega sveta in julijskem vrhu Nata v Varšavi, tudi na podlagi skupne izjave voditeljev institucij EU in Nata, namenila posvetiti možnostim za demonstracijo **potekajočega obsežnega sodelovanja** in poglobitvi partnerstva (na terenu, na področju kibernetike, pomorstva in razvoja zmogljivosti), ki si ga želijo države članice EU in članice Nata, ter pripraviti teren za nadaljnjo krepitev našega partnerstva, zlasti kar zadeva hibridne grožnje ter podporo našim vzhodnim in južnim partnerskim državam pri razvoju zmogljivosti, v duhu popolne odprtosti in ob doslednem spoštovanju avtonomije odločanja in postopkov obeh organizacij na podlagi načela vključenosti in brez poseganja v specifično naravo varnostne in obrambne politike katere koli države članice.

EU si bo prizadevala za nadaljnjo krepitev sodelovanja z **ZN** na področju kriznega upravljanja in ohranjanja miru, tudi s prispevanjem k mirovnim operacijam ZN v okviru SVOP. Usmerjevalni odbor EU-ZN bo spremljal konkretne ukrepe, ki se nanašajo zlasti na sodelovanje v Sahelu, Srednjeafriški republiki, Afriškem rogu in Libiji.

Partnerske tretje države še naprej dejavno **podpirajo operativne dejavnosti v okviru SVOP** vzporedno z **rednimi posvetovanji o SVOP in usposabljanji**. Januarja 2016 je imelo 11 partnerskih držav skupaj 350 članov osebja in vojakov v osmih misijah in operacijah v okviru SVOP in zaključenih je bilo več novih **okvirnih sporazumov o sodelovanju**.

Pri pregledu **evropske sosedске politike** (skupno sporočilo o pregledu evropske sosedске politike z dne 18. novembra 2015, sklepi Sveta z dne 14. decembra 2015) se je pokazal pomen varnostnih vidikov sodelovanja s partnerji EU. Namen izvajanja varnostne razsežnosti evropske sosedске politike je podpreti naše partnerske države, da bodo odpornejše na varnostne grožnje in bolje pripravljene za preprečevanje konfliktov in kriz ter odzivanje nanje, kar bo prispevalo k stabilizaciji sosedstva EU. To je skladno s pristopom iz globalne strategije EU. Na več drugih delovnih področjih EU (krepitev zmogljivosti v podporo varnosti in razvoju, reforma varnostnega sektorja, sodelovanje pri preprečevanju hibridnih groženj ter v zvezi s pomorsko varnostjo) bi lahko še dodatno okrepili partnerstva EU na področju SVOP, in sicer v okviru celostnega pristopa skupaj z drugimi orodji in instrumenti.

Kar zadeva **človekove pravice in enakost spolov v okviru SVOP**, ki je naša prednostna naloga, je glavni poudarek še naprej na pripravi in izvedbi izhodiščne študije o vključevanju človekovih pravic in enakosti spolov v SVOP (sklepi Sveta z dne 18. maja 2015). S to študijo naj bi dognali, kje smo z našimi prizadevanji, da bi človekove pravice in enakost spolov postale sestavni del SVOP. V skladu z novim akcijskim načrtom za človekove pravice in demokracijo bodo sprejeti nadaljnji ukrepi za izvrševanje kodeksa ravnanja in discipline osebja na misijah in operacijah SVOP.

OBRAMBNE ZMOGLJIVOSTI/OBRAMBNO SODELOVANJE

V skladu s sklepi Evropskega sveta iz decembra 2013 in junija 2015 bo EU še naprej spodbujala in omogočala okrepljeno evropsko sodelovanje na področju obrambe ter tako zagotovila, da ima Evropa na voljo ključne vojaške zmogljivosti. Kot je navedeno v globalni strategiji EU, moramo biti Evropejci sposobni zaščititi Evropo, se odzivati na zunanje krize ter pomagati pri razvoju varnostnih in obrambnih zmogljivosti naših partnerjev, pri opravljanju teh nalog pa moramo sodelovati z drugimi.

Razvoj zmogljivosti EU mora biti usmerjen na kritične elemente in pomanjkljivosti, pri čemer je treba večjo pozornost nameniti skupnim projektom, ki jih podpira Evropska obrambna agencija. Nadaljevala se bodo prizadevanja za konsolidacijo štirih glavnih evropskih programov, ki jih je leta 2013 podprl Evropski svet (oskrba z gorivom v zraku, sistem daljinsko vodenih zrakoplovov, državne satelitske komunikacije in kibernetika), ter za pripravo morebitnih novih programov. Zaradi uporabnosti je pomembno, da se razvoj zmogljivosti usmerja v dejanske rezultate, tj. zmogljivosti, ki so jih države članice pripravljene pridobiti, da bi lahko dejansko posredovale, če bi bilo to potrebno.

Hkrati se bodo nadaljevala prizadevanja za spodbujanje dolgoročnejšega in bolj sistematičnega evropskega sodelovanja na področju obrambe. Nadaljnji napredek naj bi prinesla zlasti delo, ki ga je opravila Evropska obrambna agencija (tudi v zvezi z izvajanjem ustreznega okvira politike v luči priprave poročila o izvajanju leta 2017 in izboljšanjem procesa razvoja zmogljivosti EU), ter pobuda Komisije za pripravo evropskega obrambnega akcijskega načrta (EDAP–*European Defence Action Plan*). Te pobude bodo EU pomagale pri odzivanju na različne izzive, opredeljene v globalni strategiji EU, ter izpolnjevanju ustreznih obrambnih potreb in prednostnih nalog.

EDAP, ki bo predvidoma sprejet leta 2016, bi moral pripomoči k spodbujanju raziskav in tehnologije na področju obrambe za okrepitev tehnološke in industrijske baze evropske obrambe in razvoj zmogljivosti jutrišnjega dne. Osrednji element teh prizadevanj bo pripravljalni ukrep za raziskave na področju obrambe, ki bo podlaga za morebitni namenski program, financiran s strani EU. Druga predvidena področja vključujejo zlasti industrijsko politiko/notranji trg, zanesljivost oskrbe in spodbude.

Nenazadnje se bo naprej razvijalo delo z Natom, da bi tudi v prihodnje zagotovili usklajen razvoj vojaških zmogljivosti, kadar se potrebe prekrivajo, in večje dopolnjevanje na tem področju. Tesno sodelovanje med EU in Natom je potrebno tako v okviru skupnih projektov kot delovnih postopkov.

MEDNARODNA VARNOST

EU bo še naprej razvijala zunanjo razsežnost evropske varnostne politike in prispevala k skladnosti politik med notranjo in zunanjo varnostjo Unije. Sprejetih je bilo več strateških dokumentov z varnostnopolitičnimi implikacijami, kot je skupno sporočilo o elementih strateškega okvira na ravni EU za podporo reformi varnostnega sektorja in skupno sporočilo o skupnem okviru za preprečevanje hibridnih groženj, ki se bodo začeli začeli izvajati zaradi boljšega dopolnjevanja in večje učinkovitosti instrumentov zunanjega delovanja EU. V ta namen bo EU sprejela nadaljnje ukrepe za boljše sodelovanje s partnerskimi državami na področju krepitve zmogljivosti v podporo varnosti in razvoju. Do konca leta 2016 naj bi bila sprejeta sporočilo o EDAP in sporočilo o vesoljski strategiji. Pregled evropske sosedске politike in priprave na vmesni pregled instrumenta za prispevanje k stabilnosti in miru, ki bo leta 2017, bo priložnost za nadaljnje vključevanje prednostnih nalog na področju varnostne politike in preprečevanja konfliktov. Nadaljujejo se prizadevanja za izboljšanje kibernetске odpornosti misij v okviru SVOP ter kibernetске diplomacije EU. Prizadevali si bomo za pomorski multilateralizem in boljše pomorske zmogljivosti za varnost in obrambo. Dvakrat v letu 2016 bo uporabljen sistem EU za zgodnje opozarjanje na konflikte, rezultati pa bodo upoštevani pri opredelitvi prednostnih nalog za zgodnje preventivno ukrepanje. Skupna analiza konfliktov in kriz bo v okviru celovitega pristopa tudi v prihodnje prispevala k oblikovanju in pregledu strateškega pristopa EU v konfliktnih in nestabilnih razmerah. Službe Komisije in ESZD bodo tudi v prihodnje uresničevale politično zavezo EU, pri kateri gre za to, da bi bila mediacija sprejeta kot instrument prvega odziva na porajajoče in že odvijajoče se krizne razmere, in bo promovirala njeno uporabo. V zvezi s tem Unija še naprej podpira posebne mirovne procese, na primer v Libiji in Siriji, ter procese po koncu konfliktov, na primer v Kolumbiji in Mjanmaru/Burmi.

Tudi v prihodnje bo izvajala svoje politike, namenjene krepitvi svetovnega procesa razoroževanja in večstranskih ureditev na področju neširjenja orožja. To vključuje stalna diplomatska prizadevanja za vzpostavitev območja brez orožja za množično uničevanje na Bližnjem vzhodu. Ogroženost zaradi nedovoljenega osebnega in lahkega orožja se bo še naprej obravnavala v okviru mednarodnega sodelovanja in podpore konkretnim projektom v tretjih državah. Pomembne prednostne naloge za drugo polovico leta 2016 bodo priprava konference o pregledu Konvencije o biološkem in toksičnem orožju ter celovit pregled Resolucije Varnostnega sveta ZN 1540(2004). EU in njene države članice so že dolgo zavezane Konvenciji o klasičnem orožju in z zanimanjem pričakujejo peto konferenco o pregledu Konvencije, ki bo decembra 2016, s katero naj bi ta pomemben instrument dobil nov zagon. EU bo podpirala tudi mednarodna prizadevanja za večjo varnost v vesolju.

EU si bo prizadevala prek večstranskega sodelovanja, političnega dialoga in konkretne podpore tretjim državam okrepiti svoj odziv na mednarodni terorizem. V okviru tega dela bo zagotovljena potrebna skladnost med notranjo in zunanjo politiko. EU podpira akcijski načrt za preprečevanje nasilnega ekstremizma, ki ga je v začetku leta 2016 predstavil generalni sekretar ZN, in se zavzema, da bi bil boj proti nasilnemu ekstremizmu vključen v prizadevanja na področju boja proti terorizmu in s tem povezana prizadevanja, tudi na področju strateškega komuniciranja, radikalizacije in tujih terorističnih borcev. V skladu s sklepi Sveta in izjavo članov Evropskega sveta februarja 2015 bodo prizadevanja še naprej usmerjena na neposredno sosedstvo: države Bližnjega vzhoda in severne Afrike, Turčijo in Zahodni Balkan, pri čemer ne smemo zanemariti širšega arabskega sveta, območja Sahela in Afriškega roga ter srednje in jugovzhodne Azije. Ključni dosežki bodo med drugim: tesen dialog s prednostnimi državami v okviru dvostranskih političnih dialogov na visoki ravni o boju proti terorizmu; dokončanje akcijskih načrtov za boj proti terorizmu s temi državami, zlasti Libanonom, Jordanijo, Tunizijo in Turčijo, ter na tej podlagi večja podpora EU v okviru konkretnih projektov; razširitev mreže strokovnjakov EU za boj proti terorizmu na območju Sahela ter na Zahodnem Balkanu; organizacija seminarjev na visoki ravni za boj proti nasilnemu ekstremizmu in na področju mladih ter preventivni ukrepi, usmerjeni v prednostne naloge na področju preprečevanja konfliktov in nasilnega ekstremizma, opredeljene v okviru postopka EU za zgodnje opozarjanje.

ESZD bo visoko predstavnico še naprej podpirala pri njenih prizadevanjih, da bi s skupnim celovitim načrtom ukrepanja dosegli, da se bo iranski jedrski program uporabljal izključno v miroljubne namene.

Visoka predstavnica bo tudi v prihodnje predlagala nove omejevalne ukrepe ali njihove spremembe, vključno z avtonomnimi ukrepi, v odziv na mednarodno politično in varnostno dogajanje ter kot del SZVP EU. Med ključnimi področji utegnejo biti boj proti terorizmu, Rusija in Ukrajina, Sirija, DLRK in Libija. VP bo vložila tudi potrebne predloge za sklepe SZVP in skupaj s Komisijo predlagala uredbe, potrebne za čimprejšnji prenos ukrepov ZN, da se zagotovi enotna uporaba v državah članicah EU.

GLOBALNA VPRAŠANJA

Izvajanje agende za trajnostni razvoj do leta 2030 je priložnost za okrepitev povezave med varnostjo in razvojem. Cilji trajnostnega razvoja so priložnost za spodbuditev skladnosti med notranjo in zunanjo razsežnostjo politik EU.

ČLOVEKOVE PRAVICE

Leto 2016 z migracijsko krizo brez primere, nadaljevanjem konfliktov v številnih državah, tudi v soseščini EU, ter vse več nadlegovanja in napadov na zagovornike človekovih pravic in pripadnike civilne družbe Evropsko unijo postavlja pred velikanske izzive na področju človekovih pravic. EU si mora zato odločno prizadevati za obrambo standardov človekovih pravic in načela nediskriminacije in s tem za zaščito civilistov, spodbujanje in varstvo pravic žensk in deklet ter podporo zagovornikom človekovih pravic in okrepitev civilne družbe. VP je marca 2016 sprožila pobudo #EU4HumanRights, pri kateri efektivno sodelujejo institucije in države članice EU, da bi izboljšali poznavanje izzivov, povezanih s človekovimi pravicami po svetu, ter razpravljali o prioritetah na tem področju v okviru zunanje politike EU. Svet je v sklepih iz junija 2016 znova potrdil odločno podporo EU vodilnim načelom ZN o podjetništvu in človekovih pravicah ter izrazil polno podporo dragocenemu delu Delovne skupine ZN za podjetništvo in človekove pravice.

Zunanji ministri EU so julija 2015 sprejeli nov akcijski načrt za človekove pravice in demokracijo, v katerem so določene prednostne naloge EU za naslednjih pet let. Akcijski načrt zagotavlja nadaljnje izvajanje strateškega okvira EU za človekove pravice in demokracijo iz leta 2012 ter usmerja dejavnosti EU na področju človekovih pravic v letu 2016 in pozneje. Z usmerjenimi ukrepi ter sistematično in usklajeno uporabo vseh instrumentov EU, zlasti smernic EU, orodij in drugih dogovorjenih stališč, ter različnih zunanjih instrumentov financiranja, zlasti evropskega instrumenta za demokracijo in človekove pravice, bo olajšal odzivanje na pereča vprašanja.

Na večstranski ravni se bo EU še naprej odločno zavzemala za vesplošno promoviranje in varstvo človekovih pravic, zlasti v okviru Tretjega odbora Generalne skupščine Združenih narodov in Sveta Združenih narodov za človekove pravice. V letu 2016 bo EU svoje tematske prednostne naloge promovirala na zasedanju Generalne skupščine ZN jeseni 2016, za kar bo sprejela resolucije o moratoriju na smrtno kazen, pravicah otroka in svobodi veroizpovedi ali prepričanja, ter resolucijami za posamezne države. EU se je odločno zavzemala, da bi bili cilji trajnostnega razvoja iz agende za trajnostni razvoj do leta 2030, sprejete septembra 2015, določeni na podlagi pristopa, ki temelji na človekovih pravicah. Izvajanje agende do leta 2030 se je že začelo in EU bo tudi v letu 2016 podpirala pristop, ki temelji na človekovih pravicah.

Partnerske vlade bo dosledno pozivala, naj spoštujejo načelo svobode združevanja ter zaščitijo zagovornike človekovih pravic, tudi v javnih izjavah. EU in diplomati držav članic bodo tudi v prihodnje v številnih državah spremljali sojenja in obiskovali priprte aktiviste, kjer bo to potrebno.

Podpora civilni družbi in zagovornikom človekovih pravic ostaja ključna prednostna naloga EU v letu 2016. EU bo podprla resolucije o civilni družbi in zagovornikih človekovih pravic v Svetu ZN za človekove pravice in Generalni skupščini ZN ter še naprej uporabljala svoje finančne instrumente, vključno s skladom EIDHR za nujne primere ogroženih zagovornikov človekovih pravic. V letu 2016 bo pomemben prispevek zagotovljen z novim mehanizmom EU za zagovornike človekovih pravic, poimenovanim „ProtectDefenders.eu“, ki je začel delovati jeseni 2015.

Še naprej se bo izvajal okvir politike EU za podporo prehodnemu pravosodju, ki ga je Svet sprejel novembra 2015, da bi okrepili delovanje EU na tem področju ter zagotovili smernice za osebje EU in držav članic EU. V zvezi s tem EU znova izpostavlja svojo odločno politiko v podporo Mednarodnemu kazenskemu sodišču.

Zaščita, spoštovanje in uveljavljanje človekovih pravic žensk in deklet ter boj proti seksističnemu nasilju sta bila še naprej med prednostnimi nalogami EU. Potem ko je bil leta 2015 na visoki ravni opravljen pregled globalne agende za ženske, mir in varnost, si bo EU v letu 2016 med drugim še bolj prizadevala za večjo udeležbo žensk pri preprečevanju in reševanju konfliktov, za preprečevanje in odpravljanje spolnega nasilja in nasilja na podlagi spola v konfliktih ter za odpravljanje razlik med spoloma v boju proti nastajajočim grožnjam, kot so terorizem in nasilni ekstremizem.

MIGRACIJE

Migracije bodo tudi v prihodnje sestavni del zunanje politike EU na splošno, več pa bo treba storiti za doseg celovitega in geografsko uravnovešenega pristopa, opredeljenega v evropski agendi o migracijah. Nadaljevalo se bo izvajanje skupne izjave s Turčijo in EU bo podpirala države Zahodnega Balkana. Migracijske tokove v osrednjem Sredozemlju je treba zmanjšati, s čimer bi rešili življenja in onemogočili poslovni model tihotapcev. EU bo še naprej sodelovala s številnimi ključnimi partnerskimi državami v Afriki in Aziji. Hkrati bo najbolj obremenjenim državam članicam EU tudi v prihodnje nudila pomoč in podporo pri zagotavljanju nadzora zunanjih meja in preprečevanju nenadzorovanih migracijskih tokov. S tretjimi partnerskimi državami bo sodelovala pri izvajanju partnerskega okvira za boljše upravljanje migracij, zmanjšanje iregularnih migracijskih tokov in pospešeno vračanje nezakonitih migrantov. Naš pristop je namenjen odpravljanju temeljnih vzrokov za iregularne migracije in prisilno razseljevanje, kar bomo dosegli z vzpostavljanjem trdnih partnerstev z državami izvora in tranzita ter državami gostiteljicami, pri čemer bomo v celoti izkoristili obstoječe politike, postopke in programe.

EU opozarja, da je treba v skladu s sklepi Evropskega sveta iz oktobra 2015 in junija 2016 okrepiti nadzor nad zunanjimi mejami EU ter tako doseči migracijske in obenem varnostne cilje.

EU v skladu s sklepi Evropskega sveta iz februarja 2016 priznava tudi posebnosti pomorskih meja.

Dialogi na visoki ravni z državami izvora in tranzita so pomembna priložnost, da usklajeno in celovito sodelovanje na področju migracij, tudi vidikov vračanja in ponovnega sprejema ter varnosti, postane del splošnih političnih dialogov. Ti dialogi bodo zdaj razširjeni in poglobljeni v okviru tesnejših partnerstev z – med drugim – ključnimi državami izvora in tranzita, navedenimi v sporočilu o novem partnerskem okviru, ki ga je Komisija sprejela 7. junija 2016, in v skladu s sklepi Evropskega sveta iz junija 2016, hkrati z vzpostavitvijo širšega regionalnega sodelovanja na podlagi instrumentov, med drugim kartumskega in rabatskega procesa, praškega procesa ter budimpeštanskega procesa/partnerstva „Svilena pot“. Ta prizadevanja bodo podprta z bolj strateško uporabo sredstev v okviru nujnega skrbniškega sklada Evropske unije za Afriko in vzpostavitvijo ambicioznega načrta zunanjih naložb, namenjenega odpravi temeljnih vzrokov za migracije, obenem pa bodo pripomogla k uresničitvi drugih razvojnih ciljev.

Podobno bo EU v okviru izvajanja akcijskega načrta iz Vallette (sprejetega na vrhu 11. in 12. novembra 2015) zagotovila nadaljnje ukrepanje v okviru vseh petih stebrov, vključno z vračanjem, ponovnim sprejemom in ponovnim vključevanjem, pri čemer ne bo prezrla varnostnih vidikov. Zagotovila bo tudi ustrezno nadaljnje ukrepanje v zvezi s ključnimi ukrepi iz izjave, sprejete na konferenci na visoki ravni o vzhodnosredozemski/zahodnobalkanski poti (z dne 8. oktobra 2015).

EU bo še naprej sodelovala z državami južnega partnerstva v Severni Afriki, na območju Sahela in Afriškega roga, da bi onemogočili poslovni model tihotapcev ter okrepili zmogljivosti za upravljanje meja, med drugim z misijami in operacijami v okviru SVOP.

Na vrhunskem zasedanju Generalne skupščine ZN na temo premikov beguncev in migrantov septembra 2016 je bilo poudarjeno, da to ni le evropski problem, temveč obsežen izziv na globalni ravni, zasedanje pa je bilo tudi priložnost za pridobitev odločne zavezanosti mednarodne skupnosti, kar bo utrdilo prepričanje, da je za reševanje te problematike odgovorna širša mednarodna skupnost. Ukrepanje po tem zasedanju in priprava obeh sporazumov bosta bistvenega pomena.

EU bo tudi v prihodnje izredno pozorna na morebitne nove poti iregularnih migracij in bo sprejela morebitne potrebne ukrepe. Vsak nenaden pojav alternativnih poti po dejanskem zaprtju zahodnobalkanske poti bo povzročil hitro preusmeritev ukrepov EU.

EU se tudi za v prihodnje zavezuje še naprej zavezana zagotavljanju varnost in varstvo človekovih pravic vseh migrantov in beguncev, zlasti vedno večjega števila žensk in otrok migrantov. Komisija je maja 2015 sprejela Evropsko agendo o migracijah, kjer je spoštovanju človekovih pravic namenjena prednostna obravnava v okviru vseh stebrov ukrepanja. Pomen varstva človekovih pravic migrantov so afriški in evropski voditelji poudarili tudi na vrhu v Valletti. Ta zaveza k spoštovanju dostojanstva migrantov in beguncev je bila ponovno poudarjena tudi na konferenci na visoki ravni o vzhodnosredozemski in zahodnobalkanski poti. V letu 2016 bo EU sprejela nadaljnje ukrepe za zaščito beguncev in migrantov v sosednjih državah in podporo gostiteljskim skupnostim ter poskrbela, da bodo njeni zunanji ukrepi na področju migracij v skladu z mednarodnim pravom o človekovih pravicah in begunskim pravom, vključno z načelom nevračanja. To bo dodatno okrepljeno pri izvajanju novega partnerskega okvira pod vodstvom visoke predstavnice/podpredsednice Komisije.

OPAZOVANJE VOLITEV IN DEMOKRACIJA

Demokracija je pod pritiskom po vsem svetu in prostor civilne družbe se krči. EU ima pomembno vlogo pri spodbujanju in podpiranju institucij, organizacij in akterjev v vse bolj represivnem okolju.

EU je postala ključen akter na področju podpore demokraciji, deloma zaradi verodostojnosti misij za opazovanje volitev, delujejo po visokih standardih integritete in neodvisnosti v skladu z deklaracijo o načelih mednarodnega opazovanja volitev. EU se je tej deklaraciji znova zavezala v akcijskem načrtu za človekove pravice in demokracijo iz leta 2015.

Priporočila misij EU za opazovanje volitev so ključna v dialogih z vsemi sogovorniki kot spodbuda za izboljšanje volilnih postopkov v prihodnje, EU pa se je tudi še močneje zavezala, da bo temeljito spremljala usodo priporočil misij za opazovanje volitev EU, pa tudi misij za opazovanje volitev OVSE/ODIHR. Ta priporočila so zdaj redno predmet političnih dialogov s partnerskimi državami in sooblikujejo pomoč EU na področju volitev. Ob tem je v novem akcijskem načrtu EU za človekove pravice in demokracijo poudarjeno, da je treba utrditi najboljše prakse ter tako zagotoviti učinkovito nadaljnje ukrepanje po misijah EU za opazovanje volitev.

EU je februarja 2016 končala pilotno vajo na področju podpore demokraciji, namenjeno izboljšanju usklajenost dela na področju demokracije. Več delegacij EU, skupaj z državami članicami na terenu, je sodelovalo v poglobljeni skupni analizi izzivov demokracije v partnerskih državah ter opredelilo področja, kjer je mogoče s partnerskimi državami usmerjeno in učinkovito sodelovati pri demokratičnih reformah. Leta 2016 bodo pripravljene akcijski načrti za demokracijo.

Pilotni projekt je pokazal, da bo treba podporo EU demokratičnim institucijam razširiti, in sicer s poudarkom na interakciji med državnimi institucijami in državljani, podpori zakonodajnim organom, krepitvi povezav med političnimi strankami in državljani ter podpori lokalni demokraciji, pa tudi s pritegnitvijo tradicionalnih nosilcev krepitve demokracije. Pilotni projekt je spodbudil tudi večje sinergije med analizo demokracije, strategijami za posamezne države na področju človekovih pravic in načrti civilne družbe. EU se je prek akcijskega načrta EU za človekove pravice in demokracijo zavezala k okrepitvi prizadevanj v podporo večstrankarskim sistemom, političnim strankam in parlamentom v prid širjenju političnega prostora, ter izboljšanju povezav med misijami za opazovanje volitev in programi za širšo podporo demokraciji. K temu cilju prispeva tudi bolj sistematično spremljanje usode priporočil misij za opazovanje volitev, tudi ob pomoči pri izvedbi volitev.

Neposredna podpora iz Evropske ustanove za demokracijo (EED) za ciljne skupine se financira z dodatnimi viri iz prostovoljnih prispevkov iz njihovih držav članic in od drugih deležnikov, na primer zasebnih skladov itd. Komisija je junija 2015 sklenila za operativne stroške EED od 2015 do 2018 nameniti nov prispevek v višini 12 milijonov EUR.

DRUGA PODROČJA DEJAVNOSTI

Podnebna diplomacija

Evropska podnebna diplomacija je ključno pomagala utreti pot ambicioznemu svetovnemu podnebnemu sporazumu na 21. zasedanju Konference pogodbenic. To pozitivno prizadevanje za globalne podnebne ukrepe se je ponovno potrdilo v okviru akcijskega načrta EU za podnebno diplomacijo, ki ga je Svet za zunanje zadeve sprejel 15. februarja 2016.

EU bo tudi v prihodnje podpirala izvajanje Pariškega sporazuma in sodelovala z drugimi državami, da bi jih podprla pri doslednem izvajanju zavez glede zmanjšanja emisij, ki so jih navedle v svojih načrtovanih nacionalno določenih prispevkih. Še naprej si bo prizadevala, da bi obravnavali povezanost podnebnih sprememb, naravnih virov (vključno z vodo), blaginje, stabilnosti in migracij. Z nekaterimi partnerskimi državami bo tudi v prihodnje obravnavala destabilizirajoče učinke podnebnih sprememb, med drugim z ocenami podnebnega tveganja in podporo krepitvi zmogljivosti.

Diplomacija na področju energije

Na podlagi sklepov Sveta o diplomaciji EU na področju energije in tozadevnega akcijskega načrta EU iz julija 2015 so bili v dejavnosti EU v večji meri vključeni vidiki zunanje razsežnosti diplomacije na področju energije. Energetska partnerstva in dialogi bi morali biti še naprej skladni z ustreznimi zunanjepolitičnimi cilji, vključno s podnebnimi cilji, ter spodbujati diverzifikacijo virov, dobaviteljev in poti, pa tudi varne in trajnostne nizkoogljične in energetske učinkovite tehnologije, med drugim zaradi poslovnih priložnosti podjetij iz EU. V okviru energetskih dialogov bi bilo treba po potrebi razpravljati tudi o premikih na področju energetske varnosti v svetovnem in regionalnem merilu, po možnosti pa upoštevati tudi specifičnosti in obstoječe zadevne zaveze držav članic EU. S temi partnerstvi bi morali zagotoviti tudi zaščito suverenosti in suverenih pravic držav članic do raziskovanja in razvoja njihovih naravnih virov. EU ostaja zavezana spodbujanju in nenehnemu izboljševanju najvišjih standardov jedrske varnosti v tretjih državah.

Politike, ki temeljijo na vrednotah

EU je 28. januarja 2016 objavila prvo poročilo o učinku splošnega sistema preferencialov, vključno z učinkom GSP+ na 14 ranljivih držav z nizkim ali nižjim srednjim dohodkom. GSP+ temelji na celostnem pojmovanju trajnostnega razvoja. Zahvaljujoč temu sistemu udeležene države pri izvozu niza proizvodov v EU ne plačujejo dajatev. V zameno so morale ratificirati 27 osrednjih mednarodnih konvencij, vključno s konvencijami Združenih narodov o človekovih pravicah ter konvencijami Mednarodne organizacije dela o pravicah delavcev, ter privoliti v sodelovaje pri spremljanju njihovega izvajanja. Vseh ocenjenih 14 držav upravičenk do GSP+ je izkazalo znatna prizadevanja in resnično politično in institucionalno udejstvovanje, vendar je treba storiti še več. Nadaljujejo se redno spremljanje in dialogi s trenutnimi državami upravičenkami (Armenija, Bolivija, Zelenortski otoki, Gruzija, Kirgiška republika, Mongolija, Pakistan, Paragvaj in Filipini). Naslednje dvoletno poročilo o vplivu GSP bo zajemalo obdobje 2016–2017.

Konfliktni minerali

EU dejavno pripravlja naslednje in po možnosti okrepljene korake za financiranje več projektov v podporo odgovornemu pridobivanju mineralov s konfliktnih območij in območij z visokim tveganjem. Pri nadaljnjem delu bodo upoštevane izkušnje s programi EU v zvezi z dejavnostmi OECD za ozaveščanje o „konfliktnih mineralih“ (podpora EU v višini 1 milijona EUR v obdobju 2014–2015) in regionalno pobudo za naravne vire v okviru Mednarodne konference za območje Velikih jezer (podpora EU v višini 3 milijona EUR v obdobju 2014–2016), ki trenutno potekajo v okviru instrumenta za prispevanje k stabilnosti in miru.

Evropska gospodarska diplomacija

Namen gospodarske diplomacije je prispevati k uspešnosti gospodarstev EU v svetovnem okviru. Na podlagi regulativnih, političnih, trgovinskih, finančnih in kulturnih vidikov ustvarja spodbude za trgovino, sodelovanje in naložbe na mednarodni ravni, izkorišča prednosti in vodilni položaj Evrope in omogoča učinkovito sodelovanje med akterji EU ter večjo skladnost in učinkovitost zunanjega delovanja EU na gospodarskem področju.

Prizadevanja za resnično integriran in učinkovit program gospodarske diplomacije EU so se nadaljevala na podlagi naslednjega: 1) okrepljeno usklajevanje in skladnost politik EU, 2) bolje strukturirani odnosi z državami članicami EU in podjetji iz EU, 3) okrepljena vloga Evropske investicijske banke, ki bi imela pomembno vlogo pri internacionalizaciji malih in srednjih podjetij ter pri zagotavljanju jamstev za vlagatelje na tveganjih območjih, in 4) močnejša vloga delegacij EU.

POGLED NAPREJ V LETO 2017

Več prihodnjih let bodo zunanje odnose EU uokvirjale dejavnosti v zvezi z izvajanjem njene globalne strategije, tudi na področju SZVP. Z implementacijo strategije na različnih področjih politike se bo Evropska unija lahko učinkoviteje in bolj povezano soočila z izzivi in krizami.

Leta 2016 je stekla priprava pobud za nadaljnje ukrepe, s katerimi bi zunanje delovanje EU postalo bolj verodostojno, odzivno in povezano, zlasti v zvezi s krepitvijo odpornosti in celostnim pristopom h konfliktom in krizam, varnostjo in obrambo, pa tudi krepitvijo povezave med notranjimi in zunanjimi politikami, s poudarkom na migracijah in boju proti terorizmu; to delo se bo nadaljevalo vse leto 2017 in naprej.